

1. Sammendrag.

I denne oppgaven har jeg sett nærmere på utestengelsen av langrenns-utøvere fra Belarus og Russland i Drammen og Holmenkollen vinteren 2022. Bakgrunnen for oppgaven går tilbake til dagene rundt utestengelsen mars 2022. Det ble en omdiskutert avgjørelse både nasjonalt og internasjonalt. Avgjørelsen trakk stor oppmerksomhet fra både media, publikum og hele idretten. Jeg ble også interessert i denne avgjørelsen. I mine øyne virka det som at det var stor usikkerhet knyttet til dette temaet som omhandlet utestengelsen. Utestengelsen kobles opp mot idrettens forhold til politiske avgjørelser. Dette feltet er et svært sensitivt felt ettersom idrettens grunnverdier og historie vitner om et ønske om å være politisk nøytrale.

Jeg mener at denne sensitiviteten rundt feltet fører til mye usikkerhet og mange spørsmål. Gjennom dette forskningsprosjektet har jeg hatt som formål å prøve å finne ut hvorfor og hvordan disse utøverne fra Belarus og Russland ble utestengt. Ved å se nærmere på feltet ønsket jeg at vi kunne bringe ny kunnskap til feltet som gjorde at vi kan øke kunnskapen i slike avgjørelser.

Jeg har gjennom samtale med intervjudeltakere og gjennom skriftlige kilder skissert et hendelsesforløp fra et norsk perspektiv. I dette hendelsesforløpet har jeg prøvd å belyse flere faktorer som spilte inn for Norges skiforbund i denne saken. Flere av disse faktorene har jeg videre diskutert for å se det i lys av eksisterende forskning og tidligere historie på feltet.

Gjennom hendelsesforløpet og diskusjonen har det kommet frem flere interessante funn som belyser flere sider av saken. Oppgaven konkluderer med at Norges skiforbund raskt tok avstand til handlingene gjennomført av Russland og Belarus. Oppgaven konkluderer og med at det var flere faktorer som gjorde at dette ikke ble noe enkel avgjørelse. En treghet og vilje om å tviholde i nøytraliteten fra FIS og IOC var blant disse årsakene. Hendelsene og diskusjonen viser og at vi kan se enkelte likhets trekk ved tidligere relevante hendelser. Dette gjør at vi ser flere mulige mekanismer på hvordan og hvorfor idretten representert ved Norges skiforbund, IOC og FIS har handlet som den har. Oppgaven konkluderer og med at det er flere aspekter ved dette feltet som bør forskes på for å øke fremtidig kunnskap på feltet som omhandler idrett og politikk.

Innhold

1. Sammendrag	3
2. FORORD	7
3. Innledning	8
3.1 Utforming av problemstilling	9
3.2 Faglig begrunnelse for problemstilling	11
4. Kontekst	13
4.1 Holmenkollen	13
4.2 Drammen	14
4.3 Sanksjoner i idretten	15
4.4 IOC, FIS og Norges skiforbund	15
4.5 Krigen og utestengelsen	16
5. Teoretisk rammeverk	18
5.1 Politikk	18
5.2 Idrettspolitik	19
5.2.1 Idrettens forhold til politikk	20
5.2.2 Historiske eksempler og tidligere forskning	22
5.2.3 Idrettens rammeverk	25
5.2.4 Muligheter og begrensninger	27
5.3 Idrettens status i Russland	29
6. Historisk metode	32
6.1 Tilnærming	32
6.2 Kildearbeid	33
6.3 Muntlige kilder	35
7. Kvalitative intervju	37
7.1 Intervjuguide	37
7.2 Intervjusituasjonen	38
7.3 Transkribering	38
7.4 Etske hensyn	39

7.5	Utvalg	40
7.6	Analyse.....	42
7.7	Reliabilitet/validitet – Metodisk refleksjon.....	44
8.	Hendelsesforløpet	46
8.1.1	Tiden før.	46
8.1.2	Torsdag 24 februar 2022.....	48
8.1.3	Fredag 25 februar.....	48
8.1.4	Lørdag 26 februar	50
8.1.5	Søndag 27 februar.....	54
8.1.6	Mandag 28 februar.....	54
8.1.7	Tirsdag 1 mars.	57
8.2	Diskusjon	61
8.3	Var det grunnlegg for å utestenge utøverne fra Russland og Belarus?	62
8.4	Hvilken effekt hadde det at det nettopp var Russland? Propaganda hører ikke hjemme i idretten.....	65
8.5	Idretten er sterkere samlet	67
8.6	IOC og FIS holder tviholder på «nøytraliteten».....	70
9.	Hvor står vi i dag?	76
10.	RESULTAT	77
11.	Oppsummering.....	79
11.1	Begrensninger og fremtidig forskning.	81
12.	Bibliografi	83
13.	Vedlegg 1: samtykkeerklæring.....	87
14.	Vedlegg 2: Intervjuguide.....	90
15.	Vedlegg 3: NSD godkjenning.....	94

2. FORORD

Vinteren 2022 satt jeg med interesse og fulgte med på hvordan situasjonen rundt utestengelsen av utøvere fra Russland og Belarus endret seg. Jeg fulgte med fra dag til dag med en interesse for hvordan dette gikk. Jeg har alltid interessert meg for dette feltet som omhandler idretten og hvordan den håndterer politiske beslutninger. Lite visste jeg på det tidspunktet om at dette skulle forme det neste året mitt.

Litt over et år senere sitter jeg her med en ferdigstilt masteroppgave som undersøker nettopp dette. For at jeg skulle klare dette er det mange jeg må takke. Det er nemlig ingen selvfølge at dette skulle gå seg til. For det første har det vært et utfordrende, men fortreffelig år på Norges idrettshøgskole. Jeg må takke alle mine medstudenter som har vært med på å gjøre dette til et fortreffelige år på NIH. Mellom alle intensive og håpløse økter på lesesalen har det alltid vært latter og optimisme på volleyballbanen eller rundt bordet i kantina. Dere har fått meg opp om morgenen! Jeg må takke en tålmodig og snill samboer som har holdt ut med både irritert og lei student som kommer og går både tidlig og sent! Jeg må også takke familie som har ringt og oppmuntret en lei og pessimistisk student.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til min veileder Matti Goksøyr. Matti er en legende på skolen som jeg har vært så heldig å ha som veileder. Matti har alltid svart på kort varsel og bidratt med både kunnskap og godt humør til en sliten student. Det hadde aldri gått uten en svært god veileder, tusen takk Matti.

3. Innledning

I denne oppgaven skal jeg se nærmere på utestengelsen av langrenns utøvere fra Belarus og Russland i Drammen og Holmenkollen 2022. I denne oppgaven skal jeg se nærmere på hvordan det politiske båndet er til idretten og hvordan dette blir synlig i utestengelsen av disse utøverne.

Jeg kommer innledningsvis til å sette konteksten for oppgaven. Dette er viktig for å forstå hvilket perspektiv oppgaven har og hvilken bakgrunn som ligger til grunn for oppgaven. Videre skal jeg legge frem et teoretisk rammeverk som vil være til hjelp i forståelsen av utestengelsen. Denne delen gir innsikt i historiske og nåtidens koblinger mellom politiske og idrettslige faktorer. Denne koblingen vil være viktig for å se nærmere på enkelte hendelser og avgjørelser.

Hvordan jeg løser dette metodisk vil jeg komme nærmere på i kapittel 5 som omhandler min metodiske fremgang. Jeg vil ta i bruk en historisk metode ved hjelp av kvalitative intervjuer av muntlige kilder. Dette skal jeg se nærmere på i kapittel 5.

I oppgaven skal jeg skissere et hendelsesforløp av hendelsene som førte frem til en utestengelse av langrennsløperne fra Belarus og Russland. Etter dette er skissert vil jeg ta utgangspunkt i flere av hendelsene der til diskusjon. Ved å analysere og diskutere disse nærmere ønsker jeg å se nærmere på hvordan og hvorfor det endte slik det endte. Jeg håper at jeg gjennom å diskutere disse kan hente ut ny informasjon som kan hjelpe oss til fremtidige avgjørelser rundt samme tema. Det er et svært sensitivt tema for idretten som til stadig er oppe til diskusjon. Avslutningsvis vil jeg komme med resultatet av forskningen og oppsummere oppgaven.

3.1 Utforming av problemstilling.

For å kunne gjennomføre dette studiet har jeg formulert følgende problemstilling. «Hvordan og hvorfor ble russiske og belarusiske utøvere utestengt fra langrenns arrangementene i Drammen og Holmenkollen vinteren 2022». «*Problemstillingen skal si noe om hva undersøkelsen skal undersøke*». (Thagaard, 2018, s. 51) I utarbeidelsen av en problemstilling er det flere faktorer en forsker må ta hensyn til. (Thagaard, 2018, s. 51) presiserer at problemstilling ikke nødvendigvis er en undersøkelse av et problem. Det kan også være en undersøkelse som inneholder spørsmål som forskeren ønsker informasjon om. Dette viser tilbake til min problemstilling hvor jeg som forsker ønsker å finne informasjon om hvorfor og hvordan de russiske og belarusiske langrenns utøverne ble utestengt.

Utarbeidelsen av denne problemstillingen tok tid. Jeg visste at jeg ønsket å undersøke utestengelsen av de russiske og belarusiske utøverne, men var usikker på om det skulle avgrenses til en spesifikk idrett eller hvilke begrensninger jeg skulle anvende. (Thagaard, 2018, s. 52) påpeker at utformingen av en problemstilling regnes som noe av det vanskeligste i en forskningsprosess. På grunn av dette vil «*utformingen av en problemstilling ofte anses som en kontinuerlig prosess*» (Thagaard, 2018, s. 52) I starten av forskningsprosessen startet jeg med et relativt bredt og åpent blikk på temaet ettersom jeg synes det var vanskelig å skulle vite hvordan jeg skulle avgrense oppgaven. «*Det kan ofte være et dilemma å konkretisere hva som skal undersøkes, og samtidig være fleksible med hensyn til at prosjektet kan utvikle seg i en uventet retning*» (Thagaard, 2018, s. 52)

Samtidig som at jeg må være åpen og fleksibel er det viktig å holde blikket rettet mot det oppgaven i utgangspunktet ønsker å søke informasjon om. Det er fort gjort at en problemstilling er for bred. Konsekvensene av en for bred problemstilling vil ifølge (Thagaard, 2018, s. 52) at «*det kan være vanskelig å vite hva undersøkelsen skal fokusere på*». På den andre siden påpeker (Thagaard, 2018, s. 52) at en for snever problemstilling vil kunne føre til at forskeren hindres i å følge opp ideer som dukker opp i løpet av forskningsprosessen.

Selve utarbeidelsen av problemstillingen min har som (Thagaard, 2018) påpeker vært i kontinuerlig utforming. Utgangspunktet har alltid vært det samme, men den endelige

problemstillingen er et resultat av lang og tidkrevende prosesser. Samtidig som jeg undersøker fenomenet tilegner jeg meg ny kunnskap som fører til at jeg stadig ser nye perspektiver og får nye spørsmål jeg ønsker svar på. Som et svar på denne prosessen satt jeg igjen med at jeg ønsket svar på særlig to spørsmål. Det opprinnelige spørsmålet omhandlet spørsmålet «hvorfors» de russiske og belarusiske utøverne ble utestengt. Jeg fant fort ut at dette er en svært bred og generell problemstilling som vil være altfor omfattende. Jeg avgrenset meg til en idrett som utgangspunkt for utestengelsen, ettersom de fleste idretter har hatt sine egne prosesser innad i sine egne særforbunder og organisasjoner. Derfor valgte jeg på å avgrense det til langrenn. Det var flere naturlige faktorer som gjorde at jeg havnet på denne idretten. I en tidlig fase av undersøkelsen så jeg at det fantes mye tilgjengelig litteratur på feltet som ville hjelpe meg i svar på oppgavens formål, samtidig som langrenns idretten har en svært høy status i Norge. Ved å et slikt utgangspunkt så jeg for meg at jeg best mulig hadde sjanse for å få tak i personer som har førstehåndsinformasjon til hva som skjedde og hvorfor det ble sånn. På denne måten ville jeg sitte på best mulig informasjon om fenomenet. Samtidig har media i Norge dekket dette fenomenet bredt. Noe som gjør at det er mulig å dobbeltsjekke hendelser på flere områder.

Etter at jeg landet på at jeg ønsket å undersøke hvorfor disse utøverne ble utestengt fra langrenns idretten vokste det og opp en tanke om «hvordan» dette skjedde. Grunnen til at jeg er interessert i «hvordan» det skjedde er at jeg opplever at det er en del uklarheter rundt dette. Det var tidlig enkeltpersoner, nasjoner, forbund og organisasjoner som diskuterte hvordan dette «problemet» skulle håndteres. De forskjellige aktørene sa forskjellige svar, noe som gjør at jeg ønsket å finne ut nettopp hvordan en slik prosess fungerer. Jeg mener og at ved å finne ut hvordan, vil jeg i større grad kunne svare på hvorfor de ble utestengt. En slik situasjon har forekommet før i idretten og vil med all sannsynlighet kunne oppstå igjen. Per dags dato mener jeg vi ikke har nok informasjon og kunnskap på feltet til å besvare mange spørsmål og håndtere slike type situasjoner. Det mener jeg vi kan se gjennom all uenigheten og usikkerheten som bredte seg på tvers av idretter og befolkningen i håndteringen av denne krigen fra idretten sin side.

3.2 Faglig begrunnelse for problemstilling.

Utformingen av en problemstilling inneholder mange faktorer. I tillegg til at den skal utformes, vil en forsker at en problemstilling skal si noe om hva som undersøkes. (Thagaard, 2018, s. 53) påpeker også at det er viktig med en begrunnelse på hvorfor problemstillingen bør undersøkes. (Thagaard, 2018, s. 53) påpeker at «*prosjektet skal kunne bidra i relasjon med tidligere forskning på feltet*». (Thagaard, 2018, s. 53) poengterer deretter at forskningen kan bidra til å peke ut over tidligere forskning og i den forstand føre til ny kunnskap på feltet. I min oppgave vil jeg ta i bruk tidligere forskning på feltet i arbeidet. Tidligere forskning på feltet vil aldri være helt lik ettersom dette er en unik situasjon vi ikke har vært i på lang tid. Allikevel vil den være svært relevant og kommer til å bli brukt i forståelsen av problemstillingen. På denne måten mener jeg at det er en mulighet for at denne problemstillingen og forskningen vil peke ut over tidligere forskning på feltet og dermed føre til ny kunnskap på feltet.

En annen måte å argumentere for en problemstilling er gjennom det samfunnsvitenskapelige. «*Denne tradisjonen fremhever at samfunnsforskning bør ta utgangspunkt i problemstillinger som er viktige i samfunnet*» (Thagaard, 2018, s. 54). Forskningen jeg ønsker å gjennomføre tar for seg et tema som jeg mener er viktig for samfunnet. Litteraturen viser oss at tidligere forskning er gjennomført på feltet, men søken etter et endelig svar på situasjonen vi havnet i er et godt bevis på at det ikke er undersøkt nok og at det er samfunnsfaglig hensiktsmessig å undersøke dette nærmere. «*Mange samfunnsnyttige masteroppgaver begrunner de overordnede spørsmålene ved å hevde at svarene på disse spørsmålene vil forbedre situasjonen for ressurs svake grupper eller bidra til å hjelpe samfunnet med å løse konflikter eller aktuelle samfunnsproblemer*» (Everett & Furseth, 2012, s. 121). Problematismen av denne utestengelsen ble diskutert i alle store mediehus rundt om i hele verden. Bare her i Norge var det store offentlige diskusjoner om hvorvidt idretten skulle påvirkes av internasjonal politikk på denne måten. Denne diskusjonen ble for idretten et problem rett og slett. Idretten havnet i en situasjon de ikke hadde håndtert før, selv om det finnes relaterte hendelser til idrett og krig under 2 verdenskrig og under den kalde krigen. Noe jeg og ser på som en relativt åpenbar begrunnelse for prosjektet er at det er en såpass nylig hendelse. Det er ikke blitt gjort mange studier på hendelsene jeg undersøker i dette forskningsprosjektet. Dette kommer av den naturlige årsak at det er en for fersk hendelse til at det har blitt gjennomført flere forskningsprosjekter på nettopp dette. «*For*

det første kan det begrunnes med at eksisterende teorier kan benyttes til å forstå visse fenomener som ikke tidligere har vært analysert ut fra denne type teori» (Everett & Furseth, 2012, s. 122)

4. Kontekst

I denne delen av oppgaven kommer jeg til å legge frem og greie ut om områder som er med på å sette kontekst og bakgrunns informasjon på oppgaven. Det er blant annet informasjon om arrangementenes historie i Drammen og Holmenkollen. Jeg greier kjapt ut som sanksjoner i idretten og hvordan IOC, FIS og Norges skiforbund henger sammen. Videre er det også kontekst informasjon på hvorfor vi har havnet i denne situasjonen som jeg skal beskrive i denne oppgaven. Det ligger en rekke hendelser i forkant som har ført til at vi har havnet der vi er i dag. Slik forkunnskap er viktig for å forstå opphavet til hele oppgaven.

4.1 *Holmenkollen.*

Bakgrunnen for denne utestengelsen er som sagt hendelsene som fant sted i Ukraina. Samtidig som disse hendelsene utspilte seg var det bare en uke til Norge skulle arrangere verdenscup renn i Holmenkollen og Drammen. Både sprinten i Drammen og rennene i Kollen er tradisjonsrike renn på verdenscup-sirkuset.

Holmenkollen utmerker seg spesielt i verdenscup sirkuset og har en helt spesiell plass i både nasjonalt og internasjonalt langrenn. Spesielt er den mytiske 5 og 3 mila svært kjente renn som henger høyt for publikum og utøverne selv. Vi kan med andre ord si at det er et svært betydningsfullt og tradisjonsrikt renn som drar stor interesse fra alle som følger langrenns-idretten.

Holmenkollen er Norges nasjonale anlegg for ski. Det har et bredt spekter som arena og inkluderer hopp, skiskyting, kombinert og langrenns arena. Holmenkollen er et mytisk stedsnavn innenfor både norsk og internasjonalt langrenn. Den legendariske 5 og 3 mila er velkjent både innenfor og utenfor landets grenser.

Det første holmenkollrennet ble gjennomført med en 18 kilometer lørdag 30 januar 1892. (Skiforeningen, 2023). Siden den gang har rennene i Holmenkollen vært en sentral del av langrenns sesongen og med tiden vokst seg større og større både i historie og betydning. Gjennom historien har Holmenkollen arrangementene blitt en folkefest hvor flere tusen fyller løypene med norske flagg.

Etter oppstarten i 1892 er det noen år man kan bemerke seg i historien. Det har vært arrangert hvert eneste år utenom noen år. Tidlig på 1900 var det snømangel i årene 1905, 1907, 1925. Det kunne heller ikke bli arrangert noe langrenn i krigsårene 1941-1945. I mer moderne tider har det blitt flyttet til Vang (Hamar) grunnet dårlige snøforhold i årene 1990 og 1992. (Vaage & Kristensen, 1992, s. 193) I tillegg til dette har ombygging av stadion for VM i 2011 ført til at rennene i 2009 ble avholdt som en del av verdenscupen i Trondheim.

Med andre ord er det naturlige årsaker til at verdenscupen i Kollen enkelte år ikke har kunnet avvikles. Utenom de nevnte årene har det stort sett vært bildene av publikummet og resultatene som har preget det legendariske kollen rennet.

Politikken har stort sett holdt seg unna kollen helgen. Allikevel ble kollen helgen avlyst som et resultat av Norge sine covid – 19 regler for innreise i 2021. Derfor ble det heller aldri avviklet noe verdenscuprenn i 2021. Den gang da ble denne avgjørelsen respektert av Norges skiforbund. Kollen rennet mars 2022 derimot vil bli husket for det helt annet enn hvordan resultatet på rennene ble. Drammen og Holmenkollen arrangementene vil skrive idrettshistorie, men dessverre ikke på den måten idretten hadde sett for seg. Dette skal jeg komme tilbake til senere i oppgaven.

4.2 Drammen.

Drammen har blitt et kjent navn innenfor langrennsmiljøet. Dette er i all hovedsak på grunn av sprinten som er blitt et tradisjonsrikt arrangement i verdenscupen i langrenn. Det første arrangementet ble arrangert i 2003. Det har vært år siden det vært arrangert utenom noen få år. Som i Holmenkollen ble det ikke arrangert noe langrenn i Drammen i 2021 på grunn av covid-19 viruset som herjet. i 2009 ble det heller ikke arrangert noe verdenscuprenn i Drammen. I 2009 ble også rennene i drammen flyttet til Trondheim. Arrangementet arrangeres i midtuken før Holmenkollen skifestival. Dette er oftest i begynnelsen av mars måned. På samme vis som Holmenkollen har sprinten i Drammen blitt en tradisjonsrik by sprint som henger sammenkoblet med Holmenkollen arrangementene som kommer påfølgende helg. (drammen.no, 2023)

Arrangementet i Drammen har ikke lang historie som Holmenkollen, men er allikevel et fast innslag i verdenscupen de siste 20 årene. Det er blitt et særegent arrangement som

er kjent for sine løyper som slynger seg gjennom Drammen med en karakteristisk målgang om den etter hvert kjente mål bakken. Arrangementet er stort og drar ifølge (drammen.no, 2023) flere titusener av tilskuere «*World Cup Drammen er en stor folkefest og samler tusenvis, ja, titusenvis av entusiastiske og idrettsglade til en internasjonal skibegivenhet midt i Drammen sentrum*».

4.3 Sanksjoner i idretten.

Et begrep som kommer til å gå igjen i denne oppgaven er ordet sanksjon. Jeg kommer til å kjapt greie ut om dette fordi det vil være essensielt i forståelse av oppgaven. Det er først viktig å etablere at idretten selv bestemmer over seg sitt eget felt. Det vil si at idretts organisasjoner som Norges Skiforbund, IOC og FIS alle har sine regler som deltakere av organisasjonen må følge. «*International and national sports federations create, apply and enforce rules in order to regulate their sports*» (Van Kleef, 2015, s. 3). I idretten har vi forskjellige typer sanksjoner som de ulike forbund og organisasjoner kan benytte seg av. De forskjellige forbundene og organisasjonene kan selv utøve sine egne sanksjoner og bestemmer over disse. «*From the outset, the national or international sports federations create their own regulations and enforce them through an internal—private—sanctioning system.*» (Van Kleef, 2015, s. 4) Grunnen til at disse eksisterer er fordi at idretten skal kunne slå ned på forskjellige handlinger. En sanksjon kan variere i omfang og alvorlighetsgrad etter hva slags alvorlighet det vil være i en handling. «*These sanctions can range from a fine, to the exclusion of participation in certain matches, and in extreme cases even to exclusion from the federation*». (Van Kleef, 2015, s. 4)

De forskjellige sanksjonene kan igjen klages inn til andre instanser. «*The federation's decision to impose a sanction can be subjected to review either by a national court or in arbitration—a form of private dispute resolution*». For idretten vil «arbitration» tilsvare Court of Arbitration for Sport (CAS). CAS er idrettens høyeste domstol hvor saker kan klages inn og bli tatt opp. Blant annet utestengelsen av utøvere fra Russland og Belarus kan klages inn her.

4.4 IOC, FIS og Norges skiforbund

Oppgaven vil i stor grad handler om IOC, FIS og Norges Skiforbund som hoved aktører. Jeg vil i denne delen kjapt forklare sammenhengen mellom disse aktørene.

Dette vil være viktig i forståelsen av flere sentrale hendelser og faktorer. Som jeg nevner flere steder i oppgaven, vil hvordan IOC handle være relevant for all type idrett.

Den olympiske bevegelsen er en sterk og tradisjonsrik bevegelse innenfor idretten. Den er så sterk at den har en sentral rolle innenfor all internasjonal idrett. «*Formally, international sport is a self-regulating institution under the authority of the IOC and Ifs*» (Goretti, 2022, s. 8) «Ifs» i dette tilfelle referer til interntional sports federations. International sports federations er organisasjoner som styrer og administrerer de forskjellige idrettene. Et eksempel på dette er eksempelvis international ski federation (FIS). Det olympiske charteret er selve «bibeben» til IOC og deres verdier. Dette charteret vil være veldig relevant å forholde seg til både for FIS og Norges skiforbund. «*The IOC, in particular, fashions itself as a sort of overarching organisation, to the point that its statute, the above-mentioned Olympic Charter, also claims to be “a basic instrument of a constitutional nature” for the Olympic Movement*» (Goretti, 2022, s. 8)

Under de forskjellige internasjonale sports federations finnes det nasjonale særforbund som er tilknyttet idretter. Disse nasjonale særforbundene er knyttet sammen med deres nasjonale styresmakter og det internasjonale særforbundet. «*Similarly, NOCs and national affiliates of IFs are usually autonomous of, but more or less closely associated with and funded by, their respective state authorities*». (Goretti, 2022, s. 9)

Oppsummert så henger de forskjellige organisasjonene sammen med hverandre gjennom ulike bånd. Det varierer i stor grad mellom hvor tett knyttet de forskjellige båndene er. Nasjonale særforbund i Russland er blant annet sterkt knyttet sammen med staten, mens den her i Norge ikke er det i like stor grad. Slik vil det variere fra organisasjon til organisasjon Alle organisasjoner her styrer seg selv, med ulik grad av påvirkning fra andre nasjoner, forbund, organisasjoner og statlige styresmakter.

4.5 Krigen og utestengelsen.

Selve utestengelsen kommer som et resultat av en krig som føres av Russland mot Ukraina. Grunnen til at Belarus også er utestengt er deres delaktige deltakelse i krigen hvor de hjelper russerne med mannskap og lar dem angripe Ukraina fra den Belarusiske delen av grensen mot Ukraina.

Flere deler av verden har valgt å fordømme handlingene fra Belarus og Russland. Dette er gjort gjennom flere forskjellige forsøk på å sanksjonere dem på forskjellige plan. Det er blant annet gjort ved økonomiske handler, stengte luftrom og andre politiske sanksjoner.

Den 26 februar kom Norges Skiforbund med en pressemelding som skulle ha stor betydning for internasjonalt langrenn. Denne pressemeldingen inneholdt en tydelig beskjed i retning Russland og Belarus hvor de ikke ønsker deltakelse fra noen av landene under verdenscup i langrenn på norsk jord.

«Skistyret har i dag besluttet at Norges Skiforbund ikke ønsker Russlands, eller russiske utøveres, deltagelse på de forestående verdenscuprennene og verdensmesterskap i Norge slik situasjonen er nå, sier skipresident Erik Røste». (Skiforbund, 2022)

Situasjonen som Erik Røste henviser til her er som kjent krigen som herjet i Ukraina. Videre står det at *«Russlands brudd på folkeretten og angrep på det ukrainske folk krever internasjonal fordømmelse og sanksjoner. Idretten er ikke løsrevet fra det og kan ikke forholde seg passive til det som skjer»* (Skiforbund, 2022).

Disse uttalelsene og avgjørelsene er bakgrunnen for oppgaven. I oppgaven vil jeg se nærmere på disse hendelsene som formet utestengelsen av utøverne fra Belarus og Russland.

5. Teoretisk rammeverk.

Oppgavens formål er å se nærmere på hvordan og hvorfor de russiske og belarusiske langrenns utøverne ble utestengt fra verdenscup arrangementene i Norge vinteren 2022. Hvordan kan vi finne ut ved å se nærmere på hvordan det ble gjort, dette skal jeg gjøre senere i oppgaven. Jeg vil se om det er mulig å se nærmere på hvorfor noe slik som dette skjedde. Jeg ønsker og å undersøke mekanismene innenfor idretten i slike saker. Det er ikke gitt at idretten skal reagere på en viss måte ut ifra gitte hendelser. For at jeg skal finne ut hvorfor og se nærmere på mekanismene innenfor idretten er jeg nødt til å danne et teoretisk bakteppe. Det teoretiske bakteppet i denne saken vil handle om idrett og politikk. Innenfor det igjen vil vi finne flere faktorer som er avgjørende faktorer innenfor idrett og politikk. I det neste kapitelet skal jeg først greie ut en forståelse rundt de viktigste temaene som er koblingen mellom idrett og politikk. Jeg vil se hvordan denne koblingen har vært historisk, men også se nærmere på de viktigste aspektene rundt denne koblingen. For å danne dette teoretiske rammeverket vil jeg benytte meg av eksisterende litteratur på feltet, samt legge til tidligere forskning på området. Den tidligere forskningen vil benyttes for å bygge opp under denne koblingen.

5.1 **Politikk.**

For å forstå idrett og politikk er vi først nødt til å etablere en forståelse av begrepet politikk. Houlihan (1994, s. 7) Legger frem flere aspekter og definisjoner som er knyttet til politikk. Han legger frem et syn på politikk som «*defining characteristics of politics as the use of power at varying levels in international society*» (Houlihan, 1994, s. 7). En slik forståelse handler om kontroll av ressurser som penger, militær makt, materialer, landegrenser eller lignende. Disse ressursene kan påvirke valgene til det Houlihan beskriver som «valgtakerne», det vil si politikerne. Videre kommer han med en bredere forståelse av politikk som inneholder flere faktorer. «*Politics is in the haert of all collective social activity, formal and informal, public and private, in all human groups, institutions and societies*» (Houlihan, 1994, s. 7). En slik forståelse vil altså si at alt er politikk og at politikk påvirker oss direkte og indirekte på flere måter i våre liv. Det er en slik forståelse av politikk jeg vil legge til grunn for videre betegnelse av politikk i oppgaven. En slik forståelse vil altså si at politikken påvirker alle institusjoner og deler av samfunnet. Noe som vil si at den også påvirker idretten og institusjoner knyttet til den idrettslige sektoren av samfunnet.

5.2 Idrettspolitikk

Politikk er definert av Houlihan. Videre deler Houlihan (1991, s. 10) det videre inn i politikk innenfor idrettspolitikken. Eller som (Houlihan, 1991, s. 10) betegner det «Politics and sport» og «politics of sport». Politikk i idrett eller «politics of sport» er fordelingen av ressursene innad i idretten. Vi kan på norsk betegne det som politikk i idretten. Det handler om hvordan idretts organisasjonene vurderer satsning, fordeling av ressurser og forhold mellom organisasjonene innad i idretten. (Houlihan, 1991, s. 10). Denne delen av idrettspolitikken er en viktig del av forståelsen rundt hvordan forskjellige nasjonale eller mindre lokale forbund eller lag fordeler ressurser innad i idretten og samhandler med de andre idrettslige organisasjonene.

Den andre delen av idrettspolitikk betegnes som «politics and sport» (Houlihan, 1991, s. 10). Politikk og idrett handler ikke bare om fordelingen innad, men idretten som et organ i et større bilde hvor det er i sammenheng med politiske systemer internasjonalt. «*The interweaving of sport and politics is evident at international, national and regional/local levels*» (Houlihan, 1991, s. 7) Samme oppfatning og forståelse er brukt i annen forskning på emnet. Loland (U.Å) skriver og følgende om forståelsen av idrett og politikk. «*Internasjonale organisasjoner som IOK og FIFA fordeler ikke bare makt og ressurser internt i 'idrettsfamilien', men samhandler i stor grad med statlige og ikke-statlige aktører*» (Loland, U.Å, s. 13). Disse store organisasjonene som både er statlige og ikke statlige aktører er sentrale innenfor idrettspolitikken og kommer på alle slags forskjellige diplomatiske og politiske nivåer. Det kan gjelde helt fra grasrotnivå på lokalt nivå hele veien opp til store verdensomspennende organisasjoner med en verdensomspennende innflytelse. Avgjørelser som blir tatt mellom disse forskjellige aktørene på et internasjonalt plan er det som utgjør «politics and sports». En slik samhandling kan være mellom en lokal arrangør i et idrettsarrangement og større organisasjoner som kommuniserer med eksempelvis andre stater om løsninger på diverse utfordringer de står ovenfor.

Begge former for idrettspolitikk er essensielle for at idretten skal kunne fungere og utvikle seg. Utgangspunktet for idretten er at den skal handle om fordelingen innad i idrett, altså politikk i idretten. Etter hvert som idretten har utviklet seg har også forholdet mellom idretten og politikken endret seg. Det har i større og større grad blitt

vanligere med det som heter politikk og idrett. Dette skal jeg i neste kapittel se nærmere på.

5.2.1 Idrettens forhold til politikk.

Idretten er en arena som er under konstant utvikling. Idretten trekker enorm oppmerksomhet fra publikum verden over. En slik scene kan og vil påvirke mennesker som ser på eller engasjerer seg i idretten. Det vil si at det er en scene som på ulike vis kan brukes for å nå ut til et enormt publikum. En slik arena vil alltid bli forsøkt å bli benyttet av forskjellige aktører for å fremme seg selv eller andre. Dette kan gjelde for idretten selv, eller andre parter som er en del av idrettspolitikken. Disse partene er statlige og ikke statlige aktører som på forskjellige vis er knyttet til idretten. Som vi konstaterte ovenfor deler vi det inn i «*politics and sport og politics in sport*» (Houlihan, 1991, s. 7)

I denne delen av oppgaven vil jeg se nærmere på påstanden om at «*idretten er en arena som er fri for politisk påvirkning*». Da tenker jeg først og fremst på politics and sport, altså hvordan idretten henger sammen med politikken rundt. Idretten har historisk sett vært sett på som en politisk nøytral arena. «*International organizations of sports have traditionally claimed to be un-political and independent, except for the international workers' sport, which was explicitly political*». (Goksøyr, 2019, s. 3). Idretten er en arena som har sterke tradisjoner tilbake i tid med sterke verdier som er en del av grunnpilarene og grunnlaget for idretten slik vi kjenner den i dag. Idretten har sett på seg selv som hevet over politikken. «*The International Olympic Committee (IOC) and international sport federations have always liked to consider themselves above politics*» (Dichter L, 2017, s. 248)

Tidligere og nyere forskning har pekt på at denne myten om at idretten er nøytral ikke nødvendigvis stemmer. «*Yet, historians of sport all know that the idea of sport and politics remaining in separate spheres is a complete fallacy*». (Dichter L, 2021, s. 247). En slik forståelse av at idretten er fri for politikk stammer tilbake til idrettens opprinnelse og den olympiske bevegelse sin sterke inntreden og betydning for internasjonal idrett. Grunnlaget for den olympiske bevegelsen sine verdier er det olympiske charteret. Det olympiske charteret bygger på verdiene og tankene til grunnleggeren av de olympiske lekene, Pierre de Coubertin. Pierre de Coubertin regnes

som den olympiske bevegelsen sin far og grunnla den olympiske bevegelsen i 1894. To år senere ble de første moderne lekene i Athen avholdt sommeren 1896. Sammen med de olympiske lekene hadde Pierre de Coubertin klare tanker om de olympiske leker sin rolle og hva den olympiske bevegelsen skulle stå for og arbeide for. Disse tankene er skrevet ned til det som i dag er IOC sin «håndbok» nemlig det olympiske charteret. I utgaven som nå er gjeldende fra 2021 er politikk nevnt ved 9 forskjellige anledninger. Disse har som mål å underbygge idrettens holdning til egen autonomi og frihet for annen politisk innflytelse som kommer utenfra idretten selv. I begynnelsen av charteret beskriver charteret 7 forskjellige «*Fundamental Principles of Olympism*» (IOC, 2021, s. 8) Disse beskriver flere forskjellige grunnleggende verdier og rettigheter som gjelder på tvers av olympismen sin bevegelse. På punkt nummer 4 beskriver charteret olympismen sitt syn på politisk nøytralitet. «*Recognising that sport occurs within the framework of society, sports organisations within the Olympic Movement shall apply political neutrality*» (IOC, 2021, s. 8) Denne politiske nøytraliteten har de prøvd å opprettholde så godt de kan. Derfor har de ved enkelt anledninger latt være å ta et partisk valg eller kommentere enkelte politiske utfordringer som de har stått ovenfor. «*For more than a century the world of international sport has claimed that this sentiment has dictated their actions, particularly when they did not want to take a specific course of action or make a comment about current political condition*» (Dichter L, 2021, s. 247).

IOC konstaterer videre i sitt olympiske charter at ingen skal utestenges på det de anser som dårlige grunnlag og at de skal undersøke om noen er ekskludert på forskjellige grunner. «*NOCs must investigate the validity of the entries proposed by the national federations and ensure that no one has been excluded for racial, religious or political reasons or by reason of other forms of discrimination*» (IOC, 2021, s. 82) Denne påstanden er svært interessant og svært relevant for den nåværende situasjonen vi står i. FIS følger opp flere av disse etiske prinsippene i sine grunnleggende prinsipper. De har samme ståsted i utestengelses grunnlagene sine. I sin etiske håndbok «*FIS Universal Code of Ethics*» nevnes og nettopp det politiske ståstedet som et punkt hvor ingen skal diskrimineres på. (federation, 2016, s. 4) Politisk nøytralitet står også som en av hovedfaktorene til alle beslutninger fra organisasjonen innledningsvis i håndboken. «*Transparency, Integrity, Democracy and political neutrality in all decision making and management procedures of the FIS*» (federation, 2016, s. 1). I FIS sine dokumenter vises og viktigheten av IOC sine standpunkter. «*Compliance with the applicable laws,*

as well as with the rules and regulations of the FIS, the IOC and the WADA».

(federation, 2016, s. 1)

Videre står det i IOC at det er en menneskerettighet å kunne delta i idretten. «*The practice of sport is a human right. Every individual must have the possibility of practising sport, without discrimination of any kind and in the Olympic spirit, which requires mutual understanding with a spirit of friendship, solidarity and fair play*» (IOC, 2021, s. 8) Disse reglene og føringene vi finner i charteret og hos FIS er en av faktorene til at en slik blanding av idrett og politikk er så omdiskuterte som de er. Charteret er et synlig bevis på ønsket og formålet vi har til hvordan idretten skal være og drives. Dette charteret er allikevel vanskelig å følge opp i praksis. «*Yet, historians of sport all know that the idea of sport and politics remaining in separate spheres is a complete fallacy*». (Dichter L, 2021, s. 247). En slik oppfatning av idrettens forhold til politikk går igjen i forskning på feltet rundt koblingen mellom idrett og politiske sammenhenger.

Gjennom historien har vi fått se at en slik tilnærming og holdning til idrett og politikk har vist seg vanskelig å opprettholde. Historien viser oss flere eksempler på konflikt interesser som har satt disse verdiene til idretten under stort press. Jeg vil i det neste kapitlet av oppgaven se nærmere på hva historien kan si om hvordan idretten anført av flere store aktører opp gjennom historien har løst denne problemstillingen.

5.2.2 Historiske eksempler og tidligere forskning.

Idretten har alltid ønsket og alltid stått for en nøytral tilnærming og holdning til politikken med et ønske om å være en politisk fri arena. På tross av dette ønsket finnes det flere eksempler på at idretten har blitt politisk påvirket og blitt brukt som en politisk plattform. Det finnes flere historiske eksempler på hendelser som vi kan bruke for å bygge opp under sammenhengen mellom idrett og politikk. (Houlihan, 1994, s. 10) nevner eksempler hvor vi kan etablere en sammenheng mellom idrett og politikk og argumentere for at idretten er en egnet plass for å bedrive internasjonal makt politikk. Idretten har i lang tid blitt brukt som politisk plattform. Allerede i 1936 bruke Adolf Hitler OL arrangementene i Tyskland som en plattform for å vise frem og fremme sin Nazistiske ideologi. (Houlihan, 1994, s. 110) «*The Olympic Games of 1936 had demonstrated the problems related to the concept of 'non-political' sports*» (Goksøyr,

2019, s. 3) Selve lekene har i senere tid blitt omtalt som «propaganda» lekene og står igjen som et mørkt kapittel i idrettshistorien.

I etterkant av krigen som fulgte opp noen år senere møtte FIFA store politiske utfordringer knyttet til fotball under og etter 2 verdenskrig. «*The policy of non involvement had led FIFA to tolerate ideologies and politics way beyond the boundaries of humanism. Had there been any other choice?*» (Lanfanch, Eisenberg, & Mason, 2004, s. 280). Når slike problemer oppstår viser historien at idretten for en vanskelig problemstilling å forholde seg til. Skal idretten reagere på handlinger som strider imot generelle, men også idrettens prinsipper om fred og rettferdighet, eller skal idretten holdes fri for politikk? På en annen side kan man bruke idretten aktivt mot noe slikt.

I 1970 sendte USA utøvere til Kina for å spille bordtennis og basketball med en intensjon om å bygge relasjon istedenfor å vinne. «*These sporting exchanges were an acceptable means for building contacts between the two countries, a process which led, in 1972, to the visit by President Nixon*» (Houlihan, 1994, s. 10). Her også ser vi et tydelig eksempel på at idretten er et politisk verktøy og er i konstant samhandling med verden rundt seg. I min oppgave kan vi argumentere for at det er krig mellom Russland og Ukraina og at slike diplomatiske løsninger ikke gjelder. Allikevel er det relevant i etableringen av påstanden om idretten som en politisk plattform. (Houlihan, 1994, s. 10) Peker også på lignende hendelser tidligere historien hvor idretten har blitt brukt som en politisk plattform når internasjonale politiske maktkamper ender i væpnet konflikt. I 1979 sendte Sovjetunionen tropper inn i Afghanistan, noe som førte til internasjonal kritikk. USA anført av president Carter endte opp med å boikotte OL i Moskva i 1980 som en respons mot Sovjetunionen sine aksjoner. «*It is this period of intensive diplomacy that demonstrated how important sport is as a cypher for the underlying pattern of relations between states*» (Houlihan, 1994, s. 10). Dette sitatet bygger under hvor viktig posisjon idretten har og at den i stor grad kan brukes som en faktor i relasjoner mellom internasjonale stater.

Det er gjort flere oppgaver innenfor forskningen som ser nærmere på hvordan idretten brukes som en politisk plattform i en internasjonal maktkamp. (Fossli, 2019) har blant annet sett nærmere på hvordan ishockey ble brukt som en politisk plattform mellom Canada og Sovjetunionen og hvilken verdi idretten har som politisk plattform mellom

internasjonale stormakter. På samme måte vil jeg og se på hendelsene mellom internasjonale stormakter som har ført frem til hendelsene som endte med en utestengelse av utøvere fra Belarus og Russland. (Loland, U.Å, s. 22) påpeker at diplomati ofte er et ord som er brukt innenfor idretten som en politisk plattform. I mitt tilfelle innebærer det ikke diplomati, ettersom diplomati er en form for diskusjon eller forhandling. (Loland, U.Å, s. 22) I dette tilfellet innebærer det væpnet krig, da er det ikke lengre å regne for diplomati, men i større grad sanksjoner for å ramme landet som er i krig, og at idretten brukes direkte for at dette landet skal rammes på alle områder.

Flere eksempler på at idretten er og har blitt brukt som en politisk plattform. Tidligere forskning (Houlihan, Sport & International politics, 1994), (Lund, 2004) (Loland, U.Å) (Houlihan, The government and politics of sport, 1991) (Fossli, 2019) (Goksøyr, 2019) og (Lanfanch, Eisenberg, & Mason, 2004) viser også til en forståelse hvor idretten har blitt eller blir brukt som et middel eller plattform for politiske meninger og handlinger mellom små og store internasjonale politiske konflikter. Hans Christian Lund (2004) har sett på samme teoretiske konsepter rundt politikk og OL. I denne oppgaven ble det sett nærmere på hvordan Tyskerne deltok i OL 1952 (Oslo) etter å ha vært utestengt begrunnet i 2 verdenskrig. Han knytter OL og politikk med disse to påstandene.

1. «*Politisk makt vil til enhver tid påvirke de olympiske leker. De olympiske leker er en egnet arena for å bedrive internasjonal politikk*» (Lund, 2004, s. 16)
2. «*Den politiske påvirkningen mot de olympiske leker er en konsekvens av maktforholdene i det til enhver tid eksisterende internasjonale politiske klima*» (Lund, 2004, s. 16)

Som man kan lese ut av dette er de teoretiske konseptene de samme rundt en utestengelse som ble diskutert i 1952. Temaet og poengene er de samme den gang da som de er nå. I 1940 og 50 årene stod idretten ovenfor de samme valgene hvor tyskerne var utestengt, før de og i 1952 kom tilbake i OL i 1952.

Det har også blitt gjennomført studier på utestengelsen av Russland og Belarus. The Sporting Sanctions against Russia: Debunking the Myth of Sport's Neutrality (Goretti, 2022) er også en ny forskningsartikkel som har sett nærmere på sanksjoneringen ovenfor Russland. Goretti (2022) konkluderer i sin oppgave med at idretten og det

politiske klimaet møter på hindringer i hverandre. Goretti (2022) peker også på dette som en mulig presedens for fremtidige avgjørelser på feltet. Denne situasjonen som jeg og skal se på i min oppgave føyer seg inn en historisk rekke med avgjørelser innenfor idretten som er politisk påvirket.

Forskningen som er lagt frem i dette kapitlet bruker tidligere historiske begivenheter for å legge frem et bilde av hvordan idretten ikke er politisk nøytral lengre. I denne oppgaven kommer jeg til å gå ut ifra en slik forståelse i gjennomgangen av hendelsesforløpet og diskusjonen rundt noen av hendelsene.

5.2.3 Idrettens rammeverk.

Jeg har nå konstatert at myten som har eksistert i lang tid om at idretten er fri for politikk ikke lengre er slik. Idretten er rett og slett blitt en større og for viktig del for samfunnet til at den kan være politisk fri slik den i utgangspunktet drømte om og så for seg. Så hvordan fungerer politikken innenfor det idrettslige feltet? Har vi noen retningslinjer eller klare gjeldende mekanismer å følge?

Feltet rundt idrett og politikk har historisk eksistert over en lengre tid, men det har i de siste årene vært en økende interesse rundt feltet. «*Recently, however, theoretical and practical interest in sports diplomacy has increased*» (Murray, 2018, s. 3). Slik teori er diskutert tidligere, men det er et felt som aldri har blitt satt i et konkret teoretisk rammeverk. «*The young growing field has plenty of good case study materials but, as yet, no theorist has dug any deeper than the above notions*» (Murray, 2018, s. 97).

Som vi kan lese har det blitt mange gode case studier på området. Derimot er ikke disse case studiene blitt satt i et større system for å forsøke å danne tydeligere rammeverk for en mer universal teori på feltet. Tidligere forskning har belyst sammenhengen mellom idrett og politikk, men ikke satt tydelige rammer for et teoretisk rammeverk. En slags forvirring og usikkerhet til rammer vil være normalt i byggingen av et teoretisk rammeverk. «*The more you know, the less you know*» (Murray, 2018, s. 97) (Murray, 2018) har i sin bok (Sports diplomacy - origins, Theory and Practice, 2018) prøvd å konkretisere disse rammene innenfor det han omtaler som idrettsdiplomati. Han

definerer i sin bok idrettsdiplomati som «*The use of sport to realise goals, minimise friction and -generally- bring strangers closer together*» (Murray, 2018, s. 3”).

Idrettsdiplomati handler i hovedsak om å prøve å bruke idretten på å oppnå forskjellige mål som ikke nødvendigvis er idrettsrelaterte. Slike mål kan idretten selv ta initiativ til, men også andre internasjonale statlige og ikke statlige aktører kan i så måte ha slike mål hvor idretten er en del av prosessen. Så kan man jo si at diplomati og en sanksjon ikke er det samme. Derimot har de mange av de samme trekkene. En tidlig form for diplomati mot en annen nasjon kan være andre og lettere typer sanksjoner. En utestengelse av en stat som har invadert et annet land er derimot ikke lengre diplomati. I forkant for en slik invadering drev verden rundt med diplomatiske skritt for å prøve å avverge at vi skulle havne i en krig.

Rundt spørsmålet om idrett er en faktor innenfor internasjonale relasjoner skriver (Allison & Monnington, 2002, s.6) «*They are, but it is also the case that states have used sport in a variety of ways in their foreign relations*» Videre kommer boken med to måter idretten hovedsakelig blir brukt i internasjonale relasjoner. «*As a preliminary categorisation we can note that states have used sport in two principal ways: to sell themselves and enhance their image and to penalise international behaviour of which they disapprove*». (Allison & Monnington, 2002, s.6). Det er altså tydelig at idretten er brukt i internasjonal politikk. Det er også brukt på flere forskjellige måter. Historisk sett brukes det til å slå ned på oppførsel som mislikes og forsterke et bilde av eksempelvis en nasjon. Jeg kommer tilbake til hvordan blant annet Russland bruker idretten til dette senere. Vi kan altså si at idrett har tatt del i internasjonal politikk. Ved å slå ned på handlinger idretten ikke liker kan den fungere som en freds søkende part i en konflikt. «*Although Sports is a non-political phenomenon, it can play as a peace-making factor to decrease the political and military pressure on nations*» (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528) Som det påpekes her så vil idretten ha sitt å si, det vil være enda et av de eventuelt flere pressmidler som legges på en eventuell annen part i en konflikt. Dette er igjen i tråd med hva idretten ønsker å stå for.

Presset kan være del i en større prosess som for eksempel den vi har sett mot russerne nå, eller som vi etter andre verdenskrig så mot tyskerne. Hvor ikke statlige aktører og statlige aktører samarbeider i prosessen mot en annen part for å legge et vedvarende

trykk på dem. Det er ikke noe idretten alene klarer. «*In order to use sport to achieve world peace, cooperation must be established between governmental and non-governmental organizations*» (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528)

Det faktumet at det ofte er ikke statlige organisasjoner som er med på å styre mye av idretten er også et viktig poeng. En slik ikke statlig aktør skal etter alt å dømme regnes for å i utgangspunktet være en nøytral politisk arena. Dette bidrar til å styrke opp under det faktumet at en slik plattform kan være en plattform hvor kommunikasjon kan gå gjennom en tredjepart i kommunikasjon. «*In terms of sport diplomacy, the fact that international organizations serve as the main organizers of events also creates a diplomatically comfortable situation in which a third party civil organization can serve as a neutral host and mediator between parties*». (Trunkos & Heere, 2017, s. 6)

Idretten er med andre ord en arena som kan bli brukt til politisk aktivitet. Det er en nøytral tredjepart som i utgangspunktet ikke har noe forutinntatt holdning til internasjonale konflikter. Dette gjør at diskusjonen rundt temaet fort vil handle på denne tredjeparten. Som jeg har belyst ovenfor vil det være forskjellige måter å fronte et syn eller en mening på. Stort sett foregår det gjennom å slå ned på handlinger idretten ikke anerkjenner. Samtidig er det også flere muligheter for andre parter som internasjonale stater eller organisasjoner å uttrykke meninger eller andre former for propaganda gjennom idretten som arena.

5.2.4 Muligheter og begrensninger.

Murray argumenterer i sin bok for at idretten har sine muligheter og begrensninger når det kommer til hvor stor påvirkningskraft den faktisk kan ha på internasjonale konflikter og politiske spørsmål. «*As this book has laboriously demonstrated, sport diplomacy is a positive force in international relations, however there's a long, long way to go before it can stop war, end decades of suspicion between for example, turks and armenians, or allow womens to watch mens sport in persia*» (Murray, 2018, s. 206)

Idretten som blir sett på som en «soft power» i en større politisk konflikt. Vi deler det inn i det vi omtaler som «hard power» og «soft power». Hvor hard power regnes for å være inn under den militære delen av en konflikt, mens soft power er andre mer subtile krefter som eksempelvis idrett. (Murray, 2018, s. 122)

Today, hard power usually refers to military interventions or economic payments or sanctions. This interpretation of power, however, fails to address the more subtle aspects of power, such as the influence of culture in general or sport events in particular, in which states can use their cultural prowess to affect changes in other nations. (Trunkos & Heere, 2017, s. 5)

Murray er også innom soft power funksjonen til idretten. «*Guns, bombs and borders matter more than sport, public diplomacy and soft, fluffy initiatives*» (Murray, 2018, s. 122) På tross av at det er en soft power, så vil også en soft power være en påvirkende faktor i konflikter. «*Although Sports is a non-political phenomenon, it can play as a peace-making factor to decrease the political and military pressure on nations*» (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528)

Videre nevner (Murray, 2018) også tid og oppmerksomheten som en begrensning for idretten. Dette finner vi flere eksempler på, blant annet ved OL i Sotsji i 2014. Russland ble i forkant av OL massivt kritisert for sine homofobiske lover og sitt strenge regime. De ble kritisert for at de kneblet ytringsfriheten til mennesker. «*A temporal problem with sports diplomacy is, therefore, obvious. With Sochi, any political and diplomatic opportunities occurred before the event*» (Murray, 2018, s. 124) Murray poengterer videre hvordan dette politiske presset forsvant sekundet mesterskapet startet og var over. «*The pressure on Russia before the Sochi winter olympics was released the moment the first start pistol was fired. Positive, diplomatic messages and pressure were lost to sport during and after the tournament*» (Murray, 2018, s. 124) På den andre siden kom det et press på Russland i forkant av dette mesterskapet. Et press som ikke hadde kommet om det ikke var fordi at idretts arrangementer drar slik stor oppmerksomhet. Det er altså som en konsekvens av idretten.

Ved å være en arena med gode verdier og godt rykte gir dette mange muligheter for innflytelse. Denne arenaen kan igjen benyttes av flere forskjellige aktører som alle har forskjellige tilknytninger og intensjoner. Ikke statlige og statlige aktører kan på sitt vis få frem sine synspunkter ved å benytte seg av denne arenaen. Idrettsarenaen er en høyt respektert og viktig arena i det moderne samfunnet. Den har sine begrensninger og blir av mange regnet for å være en «soft power», men den har beviselig utredet forskjeller i flere konflikter hvor andre arenaer ikke har kunne gjort det. «*Seperatly, sport and*

diplomacy are two extraordinarily important institutions. Singularly, when joined together, traditional sports diplomacy becomes a potent international relations tool» (Murray, 2018, s. 64) Idretten er trossalt et globalt fenomen som med sine mekanismer tiltrekker parter sammen. «*Sport provides a mechanism for organizations to connect with each other»* (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528). Når først parter kommer sammen som en konsekvens av idretten, kan man likegodt bruke den for det den er verdt. Som vi kan se, har den en påvirkningskraft som strekker langt utenfor sine egne rammer, på godt og vondt.

Som jeg var inne på i kapittelet om tidligere hendelser har vi eksempler hvor idretten har påvirket det politiske klimaet. Blant annet ved USA og Kina sitt bordtennis prosjekt. Et prosjekt hvor USA anført av president Carter sendte bordtennis lag til Kina for å bygge idrettslige bånd som kunne overføres til mer vennskapsbånd mellom landene. «*These sporting exchanges were an acceptable means for building contacts between the two countries, a process which led, in 1972, to the visit by President Nixon»* (Houlihan, 1994, s. 10).

Som jeg har beskrevet ovenfor her så finnes det visse begrensninger og muligheter for idretten til å påvirke internasjonal politikk. Samtidig som idretten og kan bli påvirket av internasjonal politikk andre veien. Man kan kanskje si at det er idrettens muligheter for å reagere på påvirkningen fra politikken. Dette rammeverket er et felt som enda ikke er ferdig forsket på. «*The young growing field has plenty of good case study materials but, as yet, no theorist has dug any deeper than the above notions»* (Murray, 2018, s. 97). Jeg har prøvd å beskrive noen av måtene idretten kan være en del av det internasjonale politiske klimaet gjennom både egen påvirkning, men også påvirkning fra politikken. Idretten har noen måter å respondere og reagere på som vi ser ofte går igjen. Selv om idretten er en «soft power» så skal vi aldri glemme hva Nelson Mandela sa: «*Sport has the power to change the world»*.

5.3 Idrettens status i Russland.

Idretten kan som sagt være en del av et større press på andre parter. I denne saken spesielt synes jeg det er viktig å nevne viktigheten av idrett i Russland som en del av

konteksten. Det er ikke slik at viktigheten av idretten i et land endrer på det faktumet at politikken er en del av idretten eller ikke. Derimot vil jeg argumentere for at i denne saken kan det være en av mange faktorer at Russerne og spesielt Vladimir Putin anser idretten som en prestisjefyllt og viktig del av deres identitet og stolthet. Det er viden kjent opp gjennom historien at Russland har vært svært opptatt av å lykkes i idretten og har gjort alt i sin makt for å prestere på idretts arenaen. Dette stammer helt tilbake til tidligere sovjet. «*Having strong roots in the Soviet past, the political use of international sport, and sport more broadly, has been a hallmark of Vladimir Putin's Russia*» (Goretti, 2022, s. 4) Denne forståelsen viser at idretten også er et symbol for en nasjon sin suksess. Nettopp Russland har tatt i bruk idretten aktivt for å fremme seg som en stolt nasjon som hevder seg innenfor idretten. Det er heller ingen hemmelighet at Vladimir Putin har brukt idretten aktivt for å promotere Russland internasjonalt. «*sport has been systematically used "as a source of patriotic myth, a symbol of Russia's 'great-power' status, to connect to the Soviet past, and to promote social consolidation and regime strengthening*» (Goretti, 2022, s. 4) En slik måte å promotere seg selv gjennom idretten er en av de vanligste måtene å bruke politisk innflytelse i idretten. «*As a preliminary categorisation we can note that states have used sport in two principal ways: to sell themselves and enhance their image and to penalise international behaviour of which they disapprove*». (Allison & Monnington, 2002, s.6).

Som vi kan lese så er det ikke bare for å legge press på andre stater eller reagere på noe idretten ikke liker. Idretten kan og benyttes for å promotere seg internasjonalt ved å «*sell themselves and enhance their image*». Russland stod for svært få år siden som arrangør for et storslagent vinter OL i Sotsji i 2014. Disse olympiske lekene var en stor suksess for Russland og de fikk vist seg fra sin beste side. Russland fikk reklamert seg som en stolt idrettsnasjon, men fikk også vist seg fra en turistvennlig side i flotte omgivelser. Det som kom frem i etterkant som vi ikke var kjent med under dette mesterskapet var at russerne hadde et ulovlig stats drevet doping program som skulle legge skygge over hele mesterskapet. Russerne som deltok under OL i Sotsji var rett og slett dopet og jukset. Denne doping ble anført av staten selv, med Vladimir Putin og administrasjonen i spissen.

Det som er svært spesielt i Russland er at det eksisterer en tett kobling mellom idrettsverden og militærmakten i landet. Det finnes flere eksempler på utøvere som

gjennom bemerkelsesverdige idrettsprestasjoner har blitt forfremmet til forskjellige stillinger innenfor den nasjonale garden i Russland. Denne sterke tilknytningen mellom utøvere og den utøvende militære makten i landet er med på å forsterke en tanke om at idrettens betydning strekker seg utenfor seg selv. VG har den 12 februar omtalt situasjonen rundt forfremmelsen av Bolsjunov og spitsov til kapteiner i den nasjonale russiske garden. «*Den store sportsprestasjonen oppnådd av tjenestemennene til nasjonalgardens tropper, seniorløytnantene A. Bolsjunov og D. Spitsov, som gjorde det mulig for Russland å vise at de er ledende i verden innen ski, så blir den militære rangen «kaptein» tildelt dem før tidsplanen, heter det.*» (Strøm, 2022). En slik forfremmelse og direkte deltakelse i det russiske militæret er med på å forsterke problematikken rundt en eventuell deltakelse av disse utøverne. Det samme konstaterer ekspertkommentator innenfor idretten Mina Finstad Berg i et lengre tv2 innlegg om utøvernes nøytralitet. «*Å tro på russisk nøytralitet i et OL er i beste fall naivt. En slik nøytralitet vil bare være et skalkeskjul for en gjennompolitisert og militarisert idrettsnasjon.*» (Finstad Berg, 2023)

Idrettsutøvere bæres frem som et symbol på suksess og brukes av Putin for å vende folket med seg. Det er ikke tilfeldig at det holdes store taler og begivenheter hvor det er idrettsutøvere som står side ved side med Putin selv. Båndene mellom politikere og idretten er med å styrke en kobling mellom idretten og politikken. Det er i det minste svært bemerkelsesverdig og verdt å legge merke til når man skal vurdere Russland og idrett.

Den aktive bruken av idrett til andre formål enn bare idrett er tydelig i Russland. Den er brukt som en arena for promotering og propaganda av styresmaktens egne ideologiske tanker. «*Not surprisingly, since its early days international sport has been fertile terrain for political propaganda – most famously, that of authoritarian and totalitarian regimes*» (Goretti, 2022, s. 4) Store idretts stjerner blir brukt av Vladimir Putin i sitt arbeid for å bygge opp under egen popularitet. Samtidig får de utmerkelser av militær rang. Dette knytter militær, stat og idrett sammen. En slik kobling mener jeg er relevant i denne saken for å forstå hvilken kontekst diskusjonen skal settes i. Det er faktorer som er viktige å nevne ettersom de kan forsterke koblingen mellom idrett og politiske hensyn, spesielt i Russland. Det er også med å bygge under det faktumet at idretten er utsatt for politisk påvirkning på flere områder.

6. Historisk metode.

I denne oppgaven komme jeg til å bruke en historisk metode som utgangspunkt for oppgaven. Dette er en metode hvor jeg vil bruke historiske litterære og muntlige kilder for å beskrive og besvare problemstillingen i oppgaven min. I begrepsbruken min rundt ordet «kilder» vil det da både være muntlige og litterære kilder. For å innhente de muntlige kildene vil jeg benytte meg av kvalitative intervjuer. Jeg kommer tilbake til en egen beskrivelse rundt de kvalitative intervjuene senere. Først vil jeg beskrive bruken av historisk metodikk nærmere.

De skriftlige kildene vil være litteratur som omhandler selve fenomenet jeg undersøker. Dette kan komme i form av tidligere forskning på feltet som kan relatere seg til mitt eksempel, eller nylig skrevet litteratur som omhandler det aktuelle temaet. Metodikken baserer seg på innhenting og bruk av skriftlige og muntlige kilder. Jeg vil nå beskrive min fremgangsmåte i denne metoden.

Historisk metode skiller seg noe fra et «tradisjonelt» syn på metode. «*I motsetning til andre forskningstekniker er historisk metode et mer omfattende og mer teoretisk begrep*» (Kjelstadli, 1999, s. 48) I min forståelse av metode vil jeg ta for meg (Kjelstadli, 1999) sin forståelse av historisk metode. Innenfor historikken finnes det flere fremgangsmåter. (Kjelstadli, 1999, s. 125) deler de i 3 forskjellige metoder. Det er «*Positivism – hypotetisk – deduktiv metode, hermeneutikken og en slags krysning mellom disse to som et tredje alternativ. Denne omtaler (Kjelstadli, 1999, s. 125) som en forsker som er en «kjøter».*

6.1 Tilnærming

En positivistisk hypotetisk deduktiv metode følger årsaks sammenhenger og har en naturvitenskapelig tilnærming. En slik tilnærming vil ikke passe seg til oppgavens undersøkelse og formål. Fenomenet jeg undersøker er særegent og kan ikke forklares ut ifra en A=B forståelse. «*Hver situasjon er unik. Det tilfeldige og ubestemte er viktigere enn det forutbestemte*» (Kjelstadli, 1999, s. 121)

Hermeneutikken er et alternativ til en årsaksforklaring. Hermeneutikken vil i større grad undersøke og forstå hva menneskene har gjort. (Kjelstadli, 1999, s. 122) En slik

tilnærming vil gå inn i menneskene involvert i en slik prosess for å forstå. Her og møter jeg på problemer mot oppgaven. «*Det kan være utilfredsstillende å nøye seg med å vise at folk tenkte og følte slik og så. Vi må spørre hvorfor og hvordan bevisstheten deres ble formet på denne måten*» (Kjelstadli, 1999, s. 125)

Den tyske historikeren Jörn Rusen er en av de som i senere tid har stått til lyd for at historiefaget står for en tredje særegen tilnærming. Ifølge ham er det «*historikerens oppgave å fortelle om begivenhetsforløpet fra begynnelse til slutt, gangen fra en tilstand til en annen*» (Kjelstadli, 1999, s. 125). En slik tilnærming er svært relevant og nøyaktig rettet på formålet jeg har i denne oppgaven ettersom jeg og i oppgaven ønsker å fortelle om begivenhetsløpet og hvordan tilstanden var før og etter. Kjelstadli (1999, s. 128) påpeker at man kan lære noe av både hermeneutikken og den hypotetisk deduktive metoden. I begrepet av denne krysningen har Kjelstadli (1999, s. 129) brukt begrepet «kjøter». Det betyr at jeg i min oppgave vil være en «kjøter», altså en som befinner seg i krysningen og tar med seg teknikker fra hele «verktøykassa» (Kjelstadli, 1999, s. 129). Grunnen til dette er at Kjelstadli påpeker at ingen av disse definisjonene virker å være tilstrekkelige, og at det derfor oppstår behov for en tredje gjennomførings metode. Derav kommer begrepet kjøter eller «bastard» inn som denne tredje metoden og det er denne jeg vil følge i min tilnærming for gjennomføring av oppgaven. Kildene jeg må bruke for å besvare problemstillingen min vil både være muntlige kilder i form av et intervju, men det vil i hovedsak komme fra historiske litterære kilder. «*Historiske undersøkelser og fremstillinger består i å anvende rester eller levninger av en fortid til å rekonstruere denne fortida*» (Kjelstadli, 1999, s. 169) For å få frem forklaringer og skildringer fra historien er det viktig at vi behandler disse kildene på en riktig måte. Kjelstadli (1999, s. 169) beskriver 4 regler som en *grunnmur* for hvordan vi skal bedrive kildekritikk.

6.2 Kildearbeid

Det første jeg må gjøre i kildearbeidet mitt er at jeg først og fremst må finne kildene jeg skal anvende. Jeg må vite hvor jeg skal lete og jeg må kunne finne frem til disse kildene som vil være relevante for oppgaven min. Dette kan gjelde både muntlige og litterære kilder. «*Helt abstrakt kan man si at idealet er å kartlegge fullstendig de kildene som kan gi svar på problemstillingen*» (Kjelstadli, 1999, s. 175). Det vil selvfølgelig være relevant for meg å gå over et godt antall kilder i min oppgave. Allikevel velger jeg ut

enkelte kilder jeg vil gå mer i dybden på. Jeg ønsker å få en dypere forståelse av kildene for å kunne trekke paralleller og sammenhenger i analysen min av fenomenet jeg undersøker i oppgaven. *Hvilke kilder man velger vil være viktige, men før vi gjør det må vi se nærmere på hvor kilden sitt opphav. Hva er kilden? Hvilken karakter har den og under hvilke omstendigheter oppsto den? «Vurderingen av kildens troverdighet hviler langt på vei på forståelsen av kildens funksjon» (Kjelstadli, 1999, s. 176). Jeg må se på om «kildene er fullstendige eller iallfall representative» (Kjelstadli, 1999, s. 169).*

Punkt nummer to på listen er *«hva er de kildene vi har for oss? Hva slags kilder er det? Hvilken funksjon hadde de i den situasjonen og det miljøet de ble til i?» (Kjelstadli, 1999, s. 170). Med andre ord er det viktig å bestemme hva slags formål det er med tekstene og i hvilken situasjon var forfatteren når kilden ble skrevet.*

Punkt nummer tre på listen går på hva som står i kildene. I dette punkter peker Kjelstadli (1999, s. 170) på at vi må tolke kildene og se hva de inneholder. Vi må spørre *«hva har vedkommende villet si? Finnes en skjult mening, som en kan lese mellom linjene? (Kjelstadli, 1999, s. 179) I denne delen av å tolke kilden må jeg «sammenfatte kilden og gjengi meningen med egne ord» (Kjelstadli, 1999, s. 179) I en slik meningen kan jeg ikke la kilden stå sitert alene, «fordi fremstillingen hviler på en tolkning av den» (Kjelstadli, 1999, s. 179)*

Den fjerde delen av grunnmuren til Kjelstadli går på bestemmelse av kildens brukbarhet. Jeg må se på hva kilden kan brukes til og hvilken relevans den har for problemstillingen jeg ønsker å besvare med forskningsprosjektet mitt. *«Men først og fremst må vi spør hvor troverdige opplysningene er» (Kjelstadli, 1999, s. 170). Kildene som jeg har brukt i oppgaven min må jeg selvfølgelig se nærmere på ut ifra en slik grunnmur. Problemstillingen min har som nevnt omhandlet utestengelsen av de russiske og belarusiske utøverne i langrenn. Nærmere bestemt har det i hovedsak handlet om arrangementene som var arrangert i Norge mars 2022. Utvalget argumenterer jeg for senere, men det er lite tvil om at de har en form for relevans for min problemstilling. Det er skipresident, arrangører og andre som var tett på og med på beslutningene som ble tatt februar/mars 2022. Disse personene sitter på førstehåndsinformasjon om hva som skjedde og hvorfor det skjedde. Personene jeg intervjuer er personer som har utredet konsekvensanalyser for hele hendelsesforløpet. Det er personer som viktigst av*

alt «*gir opplysninger som ikke finnes andre steder*» (Kjelstadli, 1999, s. 195)

Intervjuene gir et perspektiv og et innblikk jeg ellers ikke hadde fått. «*Folks egen beretning gir en mulighet til innlevelse*» (Kjelstadli, 1999, s. 194). En del av essensen i oppgaven som ikke er konkret nevnt i problemstillingen er tidsaspektet. De hendelsene som oppstod og avgjørelsene som ble tatt måtte gjøres svært raskt og gjøres under et enormt press. Ved å lese gjennom litteratur og andre kilder er det vanskelig å lese mellom linjene for hvor presset personer i prosessen var, og hvilken innvirkning det hadde. Ved å intervju disse sentrale aktørene i prosessen fikk jeg unik mulighet til å høre de prate med nettopp en innlevelse som gir kilden flere menneskelige aspekter og perspektiver som er vanskelige å skildre i litteraturen.

6.3 Muntlige kilder

Muntlige kilder er mer enn bare en person, blant kilder som er muntlige så finner vi «*kulturlandskap, bygninger, gjenstander, intervjuer, stillbilder (inkludert kart, tekniske tegninger og fotografier), film, fjernsyn og radio*». (Kjelstadli, 1999, s. 191). I behandlingen av muntlige kilder påpeker Kjelstadli (1999, s. 191) at andre felt har større erfaring og kunnskap rundt bruk av muntlige kilder, men også historikere må kunne anvende dette og finne sin angrepsvinkel. I oppgaven har jeg lagt opp til å gjennomføre intervjuer av muntlige kilder. Kjelstadli (1999, s. 193) nevner flere gode grunner for at en historie forsker skal gjennomføre intervjuer. «*Ved å samtale med dem som deltok i en prosess, kan en plassere, korrigere og utdype det skriftlige materialet*» (Kjelstadli, 1999, s. 193) «*Mest typisk gjelder dette politisk historie, der en lenge har brukt intervjuer med sentrale aktører*» (Kjelstadli, 1999, s. 193).

Det finnes flere kritiske argumenter å rette mot bruken av muntlige kilder. Typiske kritiske innvendinger mot muntlige kilder kan basere seg på fakta og menneskets hukommelse. Andre mennesker kan ha andre subjektive oppfatninger av en hendelse eller fenomen, samtidig som menneske sin egen hjerne kan by på problemer iform av menneskets minne og hukommelses egenskaper. «*Menneskets minne er beretninger om forhold som ligger forut i tid*». *Dered er det nødvendigvis et innslag av glemsel og av feilerindring*» (Kjelstadli, 1999, s. 196)

Allikevel argumenter (Kjelstadli, 1999, s. 196) for at mennesker husker godt «*Dersom individet har god hukommelse, dersom han eller hun har interesse for å vekke opp*

minnene, og dersom de enten angår helt enestående handlinger eller svært vanlige, gjentatte nære fenomener, kan nok folk huske enkeltheter riktig». Det som er til fordel for mitt forskningsarbeid er at det er en ekstraordinær og relativt ny hendelse, noe som gjør at kildene skal kunne huske det godt som sentrale aktører. Aktørene som er involvert som informanter i intervjuene har opplevd dette gjennom sterke opplevelser. De erindrer følelser som stress og press som sentrale følelser underveis i situasjonen og tiden jeg undersøker og understreker og nettopp skildringen av at det er helt enestående handlinger som er blitt gjort innenfor norsk og internasjonal idrettshistorie. En annen del av intervju hendelsesforløpet er overgangen fra et menneske til et annet menneske. Selve samspillet og relasjonen mellom meg som intervjuer og intervju deltakeren kan farges av våre forutinntattheter og antakelser. Nettopp denne delen av metoden skal jeg komme tilbake til litt senere under det kvalitative intervjuet.

7. Kvalitative intervju.

I denne oppgaven vil jeg som sagt benytte meg av kvalitativt intervju som metode i innhenting av de muntlige kildene. Et kvalitativt intervju er en relativt vanlig fremgangsmåte i innhenting av kvalitative data fra mennesker som sier noe om et fenomen. Mitt fenomen vil være «utestengelsen av de russiske og hvite russiske utøverne». Det vil i den prosessen være naturlig å gjennomføre kvalitative intervju med personer som sitter på førstehåndsinformasjon rundt fenomenet. Ifølge (Brinkmann & Tangaard, 2012, s. 112) vil intervju ofte egne seg svært godt til forskning som omhandler menneskers livssituasjon, deres meninger, holdninger og opplevelser. Det er denne informasjonen jeg ønsker å få tak på gjennom de kvalitative intervjuene, med et spesielt fokus på deres opplevelser rundt denne hendelsen.

7.1 Intervjuguide

I et kvalitativt er det vanlig praksis at man i forkant har utarbeidet en intervjuguide. En intervjuguide er et verktøy jeg kan benytte som hjelpemiddel i veien mot å utforske de temaer jeg søker å finne mer informasjon om. «*En intervjuguide kan være mer eller mindre styrende for selve intervjuet og mer eller mindre detaljert og teoristyrte avhengig av den forforståelsen man har av hva intervjuet skal dreie seg om, og hvilke metodologiske rammer man vil la intervjuet foregå innenfor*». (Brinkmann & Tangaard, 2012, s. 28) I følge (Thagaard, 2018, s. 101) inneholder intervjuguiden hovedspørsmål, prober, oppfølgings spørsmål og en mer utdypende form for oppfølgings spørsmål. Måten man bruker disse på kan variere ettersom hva slags struktur man velger å benytte seg av. Vi deler det inn i tre forskjellige strukturelle måter å legge opp en intervjuguide på. Det er semi strukturert, delvis strukturert og strukturert. (Thagaard, 2018, s. 91)

I oppgaven min velger jeg å benytte meg av et delvis strukturert intervju. Dette gjør jeg fordi jeg er på «søk» etter informasjon fra deltakerne jeg intervjuer. Jeg vil ha noen hovedpunkter som vi skal gjennom, men jeg ønsker at intervjudeltakerne skal ha mulighet til å komme med den informasjonen som eventuell er relevant utenfor dette og. På denne måten ønsker jeg å komme gjennom det som er planlagt, i tillegg til at jeg er åpen for andre relevante temaer. Disse temaene som dukker opp, kan jeg og stille oppfølgings spørsmål til å følge opp på en god måte som gjør at det kan dukke opp informasjon og kunnskap som jeg ellers ikke hadde fått plukket opp i eksempelvis et

strukturert intervju. Rett og slett gjør jeg dette for å prøve å søke etter mest mulig informasjon som kan belyse temaet og oppgavens formål.

7.2 Intervjusituasjonen.

I innhenting av data er det viktig å ta hensyn til deltakerne i prosjektet. For å få gjennomført intervjuene har jeg drevet litt forskjellig praksis på hvordan og hvor selve intervjuene har vært gjennomført. Jeg har hatt intervjuer som er ansikt til ansikt, noe som ifølge (Brinkmann & Tangaard, 2012, s. 18) er den vanligste formen for gjennomføring av intervju. I tillegg til dette har jeg også benyttet meg av digitale hjelpemidler for å få gjennomført et av intervjuene. I innhenting av data har jeg benyttet meg av en opptaker som hjelpemiddel. «*Fordelen med opptak er at alt som sies, blir bevart*» (Thagaard, 2018, s. 113). Opptaket bidrar også til at samtalen og selve intervjuet blir av en høyere kvalitet. Om jeg som forsker skal sitte og notere samtidig som intervjuet foregår vil jeg slite med å holde meg på bølgelengde med intervjudeltaker, noe som kan føre til en lavere kvalitet i intervjuet og jeg kan potensielt gå glipp av kunnskap og informasjon. Jeg vil og gå glipp av den menneskelige relasjonen med deltaker, noe jeg anser som svært viktig i en intervjusituasjon. (Thagaard, 2018, s. 113). Ved opptak får jeg rettet all oppmerksomheten mot intervjudeltakeren, noe som fører til at jeg lettere kan stille oppfølgingsspørsmål og i større grad gi respons til intervjudeltaker. På denne måten får vi en fin samtale hvor jeg selv føler jeg får en god kontakt med intervjudeltakerne. I tillegg får vi diskutert og snakket oss gjennom alle temaene på en ryddig og oversiktlig måte.

Jeg som intervjuer er og en viktig del av innhenting av data. Jeg er både en byrde og en bidragsyter i en slik metode. Det er viktig for meg å huske i et kvalitativt intervju at jeg er et instrument. For at deltakerne ønsker å gi meg informasjon er det viktig at jeg som intervjuer har evner til å gjøre det mulig. (Thagaard, 2018, s. 94) påpeker viktigheten av at intervjuer har evne til å danne sosiale relasjoner med intervjupersonen. Jeg som et instrument må stille de riktige spørsmålene og være en relasjonell samtalepartner.

7.3 Transkribering

Transkribering er en viktig del av innhenting av data. Transkriberingen er prosessen hvor et intervju går fra å være muntlig til å bli datamateriale i skriftlig form. Selve

transkriberingen er en svært viktig del av prosessen. Det er knyttet en del utfordringer til denne delen av prosessen. Det er grunnleggende forskjeller på et muntlig og skriftlig språk, noe som gjør at det kan bli forskjeller på utsagn. «*Det er kjent at en mengde informasjon går tapt idet man transkribere*» (Brinkmann & Tangaard, 2012, s. 34). Indikasjoner som tonefall, kroppsspråk, holdninger, eller engasjement er faktorer som ikke er like enkle å gjenkjenne i en transkriberingsprosess. I tillegg kan det fort være vanskelig å gjenkjenne når setninger slutter eller begynner, på denne måten kan utsagn forstås på forskjellige måter. Ved å være svært oppmerksom på dette har jeg prøvd å unngå slike feil. I denne prosessen er jeg som forsker et instrument. Et instrument som må oversette en relasjonell samtale om til et skriftlig datamateriale. Jeg noterte ned underveis med små tegn for å markere eventuelle spesielle kroppsholdninger eller engasjement. På denne måten ville disse ikke misforstås. I tillegg til dette gjorde jeg transkriberingen svært raskt i etterkant, dette for å utnytte korttidsminnet best mulig slik at transkriberingen skulle bli best mulig.

7.4 Etiske hensyn.

I oppgaven min har jeg hatt flere etiske dilemmaer jeg har måttet tatt høyde for. For det første så må man følge de vanlige retningslinjene som er gitt fra NSD. Dette gjelder retningslinjer som er førende for hvordan jeg som forsker skal håndtere personopplysninger jeg innhenter fra deltakerne i prosjektet mitt. I tillegg til dette gjelder det og forskerens etiske grunnlag som er universelt i en forskers arbeidshverdag. Dette kan gjelde eksempelvis plagiering av andres arbeid.

I oppgaven ønsket jeg og at deltakerne mine skulle siteres med navn og tittel. Dette er noe jeg har ønsket fordi det gir oppgaven enda mer kredibilitet og troverdighet. Ved å sitere disse deltakerne har jeg informasjon som kommer fra mennesker som var i senteret for hendelsene og som satt på beslutningsansvar. For å navngi disse har jeg prøvd å være så tydelig jeg overhodet kan når det gjelder informasjon rundt oppgaven og på hvilken måte de skal være en del av oppgaven. Jeg lar alle deltakerne lese gjennom oppgaven og jeg lar de lese gjennom områdene hvor de blir sitert på. Dette er viktig for meg ettersom det er viktig at de er komfortable med å bli navngitte i oppgaven. Jeg har hele tiden presisert at på hvilket som helst tidspunkt kan trekke seg fra oppgaven. Ved en slik beslutning vil og all tilhørende opplysning om denne deltakeren bli slettet. På denne måten har jeg prøvd å bygge tillit mellom meg og

deltakerne. «Å unngå uheldige konsekvenser dreier seg om å vedlikeholde tillit mellom forsker og intervjuperson i løpet av forskningsprosessen» (Thagaard, 2018, s. 122). I tillegg til dette har jeg vært veldig tydelig på at jeg ønsker ikke at intervjudeltakerne ikke skal «røpe» eller gå inn på områder som de ikke er komfortable med. «Det er viktig at forskeren viser respekt for intervjupersonens grenser, slik at personen ikke blir forledet til å gi informasjon som vedkommende vil angre i ettertid». (Thagaard, 2018, s. 119). Ved å ta høyde for slike etiske dilemmaer prøver jeg i størst mulig grad å ta min del av ansvaret for å ivareta hver sin deltaker sin integritet og autonomi på en best mulig måte.

7.5 Utvalg.

I oppgaven min har jeg flere deltakere som jeg benytter som «informanter» som har gitt meg masse kunnskap og informasjon. I valget av dette utvalget har jeg gjort det (Thagaard, 2018, s. 55) beskriver som et «strategisk utvalg». «Det vil si at vi velger informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen og undersøkelsen teoretiske perspektiver. (Thagaard, 2018, s. 55) I tillegg til at det er gjort et strategisk utvalg har jeg og benyttet meg av det (Thagaard, 2018, s. 56) beskriver som «snøballmetoden». Det vil si at de personene jeg allerede hadde fått tak i kunne koble meg videre til personer som kunne inneha den samme eller annen kunnskap som kunne tilføre oppgaven nyttig informasjon og kunnskap. Personene som er med i prosjektet er personer som har vært med i prosessen rundt utestengelsen av de russiske og belarusiske langrennsløperne. De forskjellige deltakerne har forskjellige inngangsvinkler og perspektiver på prosessen, men de har alle tatt del i den og sitter på førstehåndsinformasjon som litteraturen og publikum ikke nødvendigvis har hatt tilgang til. På bakgrunn av dette har jeg tatt kontakt med personer som sitter på informasjon som kan tilføre forskningen kunnskap og informasjon. Jeg fikk hjelp fra flere deltakere som jeg må være takknemlig for at ville delta.

Når det kommer til variabler til deltakelse i oppgaven min, har jeg ikke tatt hensyn til kjønn eller aldre. Jeg har ene og alene tatt utgangspunkt i formålet med det kvalitative intervjuet som er å innhente ellers ukjent informasjon og kunnskap som ikke finnes i litterære kilder. Antall personer har basert seg på informasjonen jeg har fått underveis og på undersøkelser gjort i forkant. Jeg har vært i kontakt med de jeg anser som mest sentrale i prosessen og de som satt nærmest beslutningene. Fra disse har jeg fått

tilstrekkelig material som kan verifiseres på tvers av deltakerne og inn mot litterære kilder. «*Ved å samtale med dem som deltok i en prosess, kan en plassere, korrigere og utdype det skriftlige materialet*» (Kjelstadli, 1999, s. 193)

Jeg må presisere at i utgangspunktet var utvalget bredere. Jeg hadde sett for meg flere muligheter i tillegg til det nåværende utvalget. Grunnet mangel på deltakere og oppgavens fremgang innså jeg etter hvert at jeg sitter med såpass mye informasjon at jeg sitter på mer enn nok informasjon på området. Flere av de andre kandidatene hadde gitt oppgaven et litt annet perspektiv, noe som kunne blitt vanskelig med tanke på oppgavens omfang. Oppgaven har blitt sentrert rundt de hendelser jeg omtaler og på den måten gått dypere i disse, fremfor å gå bredere i perspektiv og innfallsvinkler.

Uavhengig av antall er det allikevel en stor styrke i utvalget med tanke på hvor sentrale aktører og stillinger disse hadde i denne periode. Jeg har tatt høyde for at det bare er to muntlige kilder i oppgaven ved å ta enkelte grep. For det første er det viktig å presisere at de muntlige kildene skal fortelle det de skriftlige ikke kan. Det vil si at jeg allerede har ett innblikk i hendelsesforløpet i forkant basert på skriftlige kilder. Med andre ord har jeg prøvd å gjøre et grundig arbeid for å sikre et nyansert og balansert bilde av hendelsene. Det er uten tvil muligheter at de muntlige kildene kan farge oppgaven i en retning, men som jeg har pekt på både her og tidligere i kapittelet har jeg vært bevisst i arbeidet rundt dette for å sikre et riktig bilde av hendelsene.

Utvalget består av Erik Røste og Ingvild Bretten Berg. Det er et utvalg som sitter som de mest sentrale aktørene i det mest sentrale forbundet i utestengelsen fra de gjeldende arrangementene. Disse har verv og roller i forbundet og FIS som gjør at de sitter på informasjon som kommer fra de sentrale aktørene som igjen rapporterte til disse. Dette var kommunikasjons sentralen til Norges skiforbund mellom både FIS og lokale arrangører.

Erik Røste:

Erik Røste er en sentral kilde og informant til denne oppgaven. Han har en unik posisjon som gir innblikk og førstehåndsinformasjon som ingen andre har. Erik Røste satt som skipresident i Norges skiforbund under utestengelses prosessen. I tillegg til at

han var president i Norges skiforbund var han og medlem av FIS Council, altså et styremedlem i FIS. Ved å få kontakt med Røste har jeg derfor fått svært god informasjon om hva som foregikk både innad i Norge skiforbund og FIS, men også mellom disse organisasjonene som var de sentrale aktørene i utestengelsen av de russiske og belarusiske utøverne fra langrenn. Med andre ord har Erik Røste hatt en unik rolle i en unik sak. Han har hatt to verv i de mest sentrale aktørene. Derfor er jeg svært takknemlig for at Erik hadde mulighet til å være med i denne oppgaven. I tillegg stor takk for tilliten som er vist ved at jeg fikk mulighet til å sitere Erik. Det gir oppgaven unik innsikt til førstehåndsinformasjon og en troverdighet.

Ingvild Bretten Berg:

Ingvild Bretten Berg var generalsekretær i Norges Skiforbund. Hun hadde et litt annerledes ansvarsområde enn Erik Røste. Berg hadde ansvar overfor konsekvens utredninger og den type administrativt arbeid i prosessen. Hun utarbeidet og flere av de skriftlige dokumentene og hadde og mye kommunikasjon med andre nasjoner i denne prosessen. Dette er enda en sentral aktør i Norges skiforbund. I tillegg til dette kan hun supplere på andre området enn hva Røste har. Dette er og en god kilde til førstehåndsinformasjon og en svært pålitelig og troverdig kilde med mange år bak seg innenfor idrett og politikk. Igjen må jeg takke og er svært takknemlig for at også Ingvild sa seg villig til å ta del i denne oppgaven med sin rike kunnskap og informasjon.

7.6 Analyse.

Kilder kan gi meg som forsker data. I oppgaven min har kildene gitt meg data gjennom muntlige og skriftlige kilder. I all forskning må man samle inn data for å kunne finne svar på problemstillingen sin. Svaret eller en respons på problemstilling vil befinne seg i dataene. *Å se slike sammenhenger, å tolke dataene, er et mål for enhver vitenskap»* (Kjelstadli, 1999, s. 214)

Dataene i seg selv er ikke det samme som et svar på problemstillingen. Uten noe form for analyse vil vi kun sitte på data som spriker i forskjellige retninger. Gjennom å analysere disse dataene kan vi finne svar på en eventuell problemstilling. Analysen er en kontinuerlig prosess som ikke må glemmes tidlig i forskningsprosessen. *Ideelt sett forberedes analysen allerede i selve designfasen av intervjuprosjektet, hvor det er viktig*

å designe prosjektet slik at man får et materiale som er relevant i forhold til de analysestrategier man ønsker å bruke». (Brinkmann & Tangaard, 2012, s. 37).

For å organisere og analysere dataene jeg har samlet inn har jeg anvendt meg av en blanding av deduktiv og induktiv tilnærming. Jeg har valgt å gjøre en tematisk analyse på hovedområdene som jeg har samlet inn informasjon om. Jeg ønsker å se hva de muntlige og skriftlige kildene sier om et gitt tema eller en gitt hendelse. *«Formålet med denne analysen er at vi går i dybden på de enkelte temaene».* (Thagaard, 2018, s. 171) I tillegg til at jeg vil kategorisere det inn i temaer vil jeg og benytte meg av tidspunkt for å kunne videre datere temaer. På denne måten kan jeg på en enklere måte lage en tidslinje om når ting fant sted. Ved å lage en tidslinje er det enklere å kunne relatere utsagn opp mot handlingene som fant sted fra de forskjellige partene.

I tillegg til at en analyse skal kunne hjelpe oss i veien mot å kunne finne forklaringer og svar er det flere faktorer som er med i denne analysen. Ved å sammenfatte utsagn fra forskjellige kilder i tematiske bokser blir det enklere for meg som forsker å se nærmere og sammenligne dem. På denne måten kan det hjelpe meg ved å bekrefte eller avkrefte utsagn fra forskjellige kilder. Dette kan gjelde både skriftlige og muntlige. Jeg kan bruke utsagnene til hverandre for å bekrefte at de snakker troverdig om kildene sier det samme uavhengig av hverandre. *Vi ønsker oss kilder som er uavhengige av hverandre, og som samsvarer med hverandre.* (Kjelstadli, 1999, s. 211). En slik bekreftelse vil styrke reliabiliteten til kilden som er anvendt som datamateriale. Dette er noe jeg som forsker kontinuerlig arbeider med for å kunne finne «fakta» i saken. *«Å finne fakta er en nødvendig side ved det å beskrive og forklare fortida»* (Kjelstadli, 1999, s. 214). Ved å finne «fakta» ved å bekrefte utsagn vil jeg i større grad ha belegg for å påstå at et eventuelt svar på et spørsmål er mer troverdig og pålitelig. *Vi ønsker oss at vi her kan finne belegg, svar på spørsmålet vårt.* (Kjelstadli, 1999, s. 211)

Samtidig som jeg gjør en strukturert inndeling av en del av materialet jeg har samlet inn har jeg og en induktiv tilnærming til dataene. *«En god historiker kjennetegnes nettopp ved den fantasien som hjelper ham eller henne til å se uventede sammenhenger i stoffet»* (Kjelstadli, 1999, s. 215). En slik inngang til dataene mener jeg selv er viktig i et slikt prosjekt. I et forskningsprosjekt som er designet slikt som mitt eget er det viktig at jeg er åpen for å se de uventede sammenhengene. Historien er lite forsket på og vi har ikke

sammenfattet denne historien i særlig grad tidligere. Derfor må jeg ha en innstilling som tilsier at jeg må forvente det uforventede. Jeg ønsker ikke at sammenhenger som kan forklare hendelsesforløp skal gå tapt i transformasjonen fra data til potensielle forklaringer.

7.7 Reliabilitet/validitet – Metodisk refleksjon.

Reliabilitet og validitet sier noe om forskningens troverdighet eller påliteligheten. «Vi knytter reliabilitet til spørsmålet om en kritisk vurdering av prosjektet gir inntrykk av at forskningen er gjennomført på en pålitelig og tillitvekkende måte» (Thagaard, 2018, s. 187) Begrepet reliabilitet er innarbeidet gjennom kvantitative metoder og sier noe om det vi kaller for overførbarhet. Det vil altså si at en annen forsker kan komme frem til det samme resultatet dersom en annen forsker bruker de samme metodene. Kvalitative metoder skiller seg fra dette synet på repliserbarhet. I kvalitativ forskning kan vi heller øke vår troverdighet ved å gjøre forskningen «gjennomsiktig». «Forskeren bør være konkret og spesifikk i beskrivelsene av fremgangsmåte hun eller han velger å benytte for å utvikle data» (Thagaard, 2018, s. 188) I oppgaven ønsker jeg i størst mulig grad å vise frem nettopp dette for å øke gjennomsiktigheten som kan være med på å styrke troverdigheten til min egen forskning. Gjennom et intervju vil det være særegenheter gjennom interaksjonen med intervju deltakeren. Jeg som intervjuer vil være et instrument i seg selv. Dette gjør at det er utfordringer knyttet til dette aspektet ved metoden. Jeg har i oppgaven benyttet meg av opptak av intervjuene for å få et best mulig bilde av selve intervjuene. «Reliabiliteten kan altså både knyttes til kvaliteten av de dataene prosjektet baserer seg på, og til vurderinger av hvordan forskeren anvender og videreutvikler dataene». (Thagaard, 2018, s. 188) I oppgaven min har jeg som sagt benyttet meg av historisk metode ved hjelp av kvalitative intervjuer for å hente inn de muntlige kildene til oppgaven min. Jeg har forsøkt å ta ut det beste fra begge områdene inn i arbeidet med å overføre de muntlige kildene over til data på en mest hensiktsmessig og optimal måte. Gjennom en tematisk analyse ville jeg på denne måten vise troverdigheten til kildene, samtidig som jeg holder oversikt over dataene. Det er ingen tvil om at i denne oppgaven hvor jeg benyttet meg av sentrale aktører som kilder

er det som jeg nevnte i historisk metode veldig viktig at også kildene er troverdige. Dette prøver jeg i ytterste grad å vise gjennom det metodiske arbeidet. Slik at både opphavet til kildene, men også selve dataene er reliable. Relasjonen min til deltakerne var god, men jeg har fra før av ingen kjennskap til deltakerne av prosjektet. Det er uten tvil en betydelig faktor at jeg som et instrument står for overførbarheten fra samtalen til kvalitative data. En styrke ved bruken av både historisk metode og kvalitativt intervju er at jeg som forsker i denne oppgaven har skriftlige kilder som kan gjengi en del av det de muntlige kildene har gjengitt ovenfor meg. De muntlige kildene har som jeg presenterte i tidligere sine særegenheter som gjør at de var svært verdifulle, men jeg mener at denne sammenhengen med allerede kjente skriftlige kilder og muntlige gjør at tolkningen min ikke får like mye spillerom for feiltolkning ettersom jeg i kildearbeidet mitt har gått etter utsagnene. Dette igjen styrker kvaliteten av dataen som prosjektet baserer seg på og vurderinger gjort. *«Reliabiliteten kan altså både knyttes til kvaliteten av de dataene prosjektet baserer seg på, og til vurderinger av hvordan forskeren anvender og videreutvikler dataene»*. (Thagaard, 2018, s. 188)

Validitet knyttes i større grad til resultatene av forskningen og hvordan jeg tolker data. I oppgaven min har jeg presentert et teoretisk rammeverk som viser til en for kunnskap og forståelse av feltet jeg undersøker. Dette er med på å sette tolkningen av dataene i riktig kontekst. *«Det vil si at vi beskriver det teoretiske ståstedet som representerer grunnlaget for våre tolkninger, og viser hvordan analysen gir grunnlag for konklusjonene og tolkningene vi har kommet frem til»*. (Thagaard, 2018, s. 189) Jeg har i oppgaven min presentert et hendelsesforløp hvor jeg deretter har diskutert enkelte deler av funnene gjort i denne delen av oppgaven. Hendelsesforløpet er en tolkning og resultat av hvordan jeg har drevet min forskning. På samme måte er funnene som er dratt ut av dette et resultat av hvordan jeg har trukket ut konklusjoner og analyser ut av dette. Jeg har gjennom metoden forsøkt å vise til fremgangsmåten som er benyttet for å komme frem til dette resultatet. Jeg har gått kritisk gjennom stegene jeg har tatt for å komme til disse konklusjonene og diskusjonene. *«Vi styrker validiteten ved å gå kritisk gjennom analyseprosessen»* (Thagaard, 2018, s. 189) I den forstand har jeg forsøkt i størst mulig grad å begrunne de tolkningene som har ført til resultatet i oppgaven som er presentert.

8. Hendelsesforløpet

I den neste delen av oppgaven vil jeg i første omgang skissere et hendelsesforløp over hva som skjedde i de hektiske dagene rundt utestengelsen. I dette hendelsesforløpet kommer jeg først og fremst til å fokusere på Norges skiforbund og oppgavene de stod ovenfor. Jeg vil deretter legge til perspektiver som er knyttet til faktorer som FIS, media og IOC. Hendelsesforløpet bygges opp under både de muntlige og skriftlige kildene jeg har benyttet meg av i innhenting av data. Jeg har valgt å lage et kronologisk hendelsesforløp. Grunnen til at jeg har valgt å gjøre det sånn er for å illustrere de faktiske forhold og faktorer som var i spill i disse hektiske dagene. De hektiske forholdene blir på denne måte illustrert på en mer riktig måte, ved at leser også er på samme stadiet med de samme faktorene i minnet.

Det vil selvfølgelig finnes flere hendelser som har spilt en faktor i denne utestengelsen. Det vil også finnes flere mulige perspektiver en oppgave kunne tatt i en slik oppgaven. I dette hendelsesforløpet har jeg valgt ut det jeg anser som de mest sentrale faktorene til hvordan utfallet utfoldet seg med tanke med langrenns arrangementene utøverne fra Belarus og Russland ble utestengt fra i Drammen og Holmenkollen. Jeg vil senere i oppgaven benytte meg av dette hendelsesforløpet til å diskutere flere av hendelsene og se om det kan være med på å hjelpe oss med en forståelse av hvordan og hvorfor dette skjedde.

Denne historien kommer til å starte i forkant av invaderingen av Ukraina konflikten. Jeg vil ta for meg hva som skjedde skritt for skritt etter hvert som hendelsesforløpet endret seg. Hovedtyngden vil som formålet med oppgaven tilsier være på hendelsesforløpet til utestengelsen av de russiske og belarusiske utøverne fra verdenscup arrangementene i Norge. Tidsmessig starter hendelsesforløpet i oppbyggingen til krigen vinteren 2022.

8.1.1 Tiden før.

4 februar starter de 24 olympiske leker i Beijing. På dette tidspunktet befinner alt som er å finne av viktige personer innenfor vinteridrett seg i den kinesiske storbyen for å bive disse olympiske lekene. Statsledere og viktige personer innenfor idretten var alle samlet her. Vladimir Putin og Kina sin president Xi Jinping møttes i forkant og underveis for å diskutere konflikt situasjonen som stadig vekk eskalerer mellom

Russland og Ukraina. Norges skipresident Erik Røste var samtidig også her på jobb for det norske skiforbund. Etter hvert som lekene pågikk, var det samtidig en større oppmerksomhet rettet mot Russland. Konflikt nivået mellom Russland, Ukraina og vesten bygger seg sakte, men sikkert opp. På dette tidspunktet har ikke idretten tatt noen forholdregler eller sett nærmere på noe eventuell konflikt.

Erik Røste sier følgende på spørsmålet om de er forberedt eller har tenkt den tanken innad i skiforbundet på dette tidspunktet:

Jeg var selv i OL og kom hjem til Norge mandag 21. februar. Der konkurrerte utøvere fra Russland, Belarus og Ukraina side om side. Vi fulgte med gjennom norske medier på utviklingen og spekulasjonene om en mulig krig, men fokuset vårt var på avslutningen av OL. Personlig trodde jeg ikke at det skulle gå som det gikk slik at vi i 2022 skulle oppleve et så brutalt angrep som vi gjorde. Vi ble tatt på senga vi som de fleste andre da vi våknet til invasjonen torsdag 24. februar (Røste)

Det er lett å si at vi burde visst dette, men som Erik så fint sier så tar hele verden inkludert Norges skiforbund beslutninger basert på faktiske fakta der og da. På dette tidspunktet er det svært få som faktisk tror at det skal bli en væpnet konflikt, samtidig som vi alle er klar over risikoen for det. Rundt spørsmålet om andre organisasjoner som Norges Skiforbund hadde kontakt med svarer Røste følgende:

«Inntrykket mitt er at det hadde de ikke. Dette begrunner jeg med at Norge skulle arrangere svært mange world cup arrangementer svært kort tid etter. Dette gjorde at vi her i Norge så på realiteten relativt raskt ettersom vi skulle stå til ansvar som arrangører innen kort tid. (Røste)

Som vi kan se så var verken Norges skiforbund eller FIS i noe ekstraordinær beredskap rettet mot en slik potensiell problemstilling på dette tidspunktet. Berg poengterer riktig nok at de var forberedt på kriser og risiko håndtering.

«Det var ingen som så for seg dette, men vi hadde en strukturert organisasjon som hadde en risiko tankegang og var satt til å håndtere risiko. Derfor visste vi hvem som skulle hvor, hvor info skulle komme og når beslutninger må tas» (Berg)

Fremover i tiden som gikk mellom 4 februar og 24 februar avholdes OL som vanlig i Beijing i Kina. Det er ingenting utover det vanlige fokus, fokuset ligger på de idrettslige prestasjonene i mesterskapet. Alle land deltar på lik linje side om side. Dette gjelder også utøvere fra Ukraina, Norge, Russland og Belarus. Verden bivåner dette mesterskapet samtidig som resten av verden har fokus på den etter hvert mer og mer anspenne situasjonen mellom Ukraina og Russland. Russland rykker stadig nærmere invasjon av Ukraina. Forskjellige faktorer som militære forflytninger og verbale tegn fra både Vladimir Putin og NATO gjør at en eventuell krig blir et mer og mer reelt scenario. I dagene før selve krigen bryter ut begynner det å dukke opp enkelte artikler i norsk media. Fokuset ligger på «hva skal vi gjøre om» det blir en reel krig.

8.1.2 Torsdag 24 februar 2022

Torsdag 24 februar våkner verden opp til at Russland ledet av Vladimir Putin invaderer Ukraina. Russland mener at dette er en spesialoperasjon for å redde ut den russisktalende og støttende delen av Ukraina. Putin påstår at ukrainske ledere er en form for nynazister som holder den russisktalende og støttende delen som fanger. På dette tidspunktet har store deler av verden innført en rekke økonomiske sanksjoner for å ramme og vise avstand til krigshandlingene som er varslet og igangsatt av russerne i Ukraina. Idretten har ikke foretatt seg noen handlinger mot dette på inneværende tidspunkt.

«Det første fokuset da invasjonen skjedde torsdag 24. februar, var å håndtere planlagte WC-renn i Russland de kommende ukene, blant annet WC-avslutningen i langrenn som skulle arrangeres der. Disse måtte avlyses eller flyttes. Det var utenkelig at en hel skiverden kunne reise dit» (Røste)

Erik Røste som sitter både i Norges skiforbund og FIS jobber første dagen både for norske skiløpere sin del, men også som en del av FIS Council. Første oppgaven og første oppmerksomheten går til å sikre seg at det ikke vil bli arrangert noe verdenscuparrangement i Russland som nå er en krigførende nasjon som invaderer Ukraina.

8.1.3 Fredag 25 februar

Denne dagen velger FIS å avlyse verdenscuparrangementene i Russland. De kommer med følgende pressemelding 25 februar.

After close consultation with its stakeholders, FIS has decided that in the interest of the safety of all participants and to maintain the integrity of the World Cup, that all remaining World Cup events scheduled to take place in Russia between now and the end of the 2021-22 season will be cancelled or moved to another location. (FIS, 2022)

Allerede tidlig denne dagen uttrykte Norges skiforbund tydelig at dette ville foregå uten norsk deltakelse.

«Norge har som tydelig kommunisert i går, bedt om at alle konkurranser i Russland blir avlyst/flyttet. Det er et viktig signal fra FIS om at dette er større enn idretten og at idretten ikke kan være nøytrale i en slik situasjon. Det vil uansett være helt utenkelig for Norges Skiforbund å sende utøvere til konkurranser i Russland slik situasjonen er nå, sier skipresident Erik Røste.» (Skiforbund, 2022)

Som det kommer frem fra pressemeldingen til Norges skiforbund var det første fokuset etter krigens utbrudd rettet mot å få avlyst arrangementene som skulle avholdes i Russland. Det er nå krig mellom Ukraina og Russland. Belarus har blitt en alliert for Russland gjennom å tillate russiske styrker innpass i landet for å lettere få tilgang til den nordlige grensen til Ukraina.

Erik Røste bekrefter at hoved agendaen og fokuset til både FIS og Norges Skiforbund var å få avlyst disse arrangementene. Det kan være verdt å bemerke seg at Norges skiforbund allerede her signaliserer relativt sterk avstand til handlingene Russland begår på inneværende tidspunkt. Det er også verdt å bemerke seg at de tidlig signaliserer at de ikke forholder seg nøytrale til det som skjer. Skiforbundet konstaterer her med at idretten slik situasjonen er på tidspunktet ikke kan forholde seg nøytrale. Allerede her konstaterer Norge skiforbund med at dette er større en idretten og at dette må komme frem tydelig.

Det er et viktig signal fra FIS om at dette er større enn idretten og at idretten ikke kan være nøytrale i en slik situasjon. (Skiforbund, 2022)

Samtidig som dette skjer er store deler av verdens eliten samlet i Finland for å gjennomføre verdenscup løpene i Lahti. På dette tidspunktet velger FIS å la deltakere

fra Russland og Belarus å delta. Deltakelsen krever derimot visse forutsetninger. De kan konkurrere under Russland og eget navn, men det vil være under FIS sitt flagg og under FIS hymnen under en eventuell seiers seremoni. (Corneliussen, 2022)

Norges skiforbund får her spørsmål om deres synspunkter på fremtidige arrangementene som skal være i Norge om kort tid. På dette tidspunktet svarer de følgende.

«Norges Skiforbund, og de lokale arrangørene, vil gjennomføre de kommende arrangementene i tråd med de føringer vi til enhver tid får fra FIS. Skiforbundet hverken kan – eller vil – foreta sanksjoner med mindre det følger av en felles internasjonal beslutning tatt av FIS». (Corneliussen, 2022)

Med andre ord vil Norges Skiforbund på dette tidspunktet følge FIS sine anbefalinger. Dette er i tråd med regelverket som på nåværende og senere tidspunkt skal bli en sentral faktor i hvordan Norges Skiforbund behandler denne saken. Fredag kveld sitter Røste i møte med FIS hvor han presiserer at det kan komme diskusjoner rundt deltakelsen av utøvere fra Russland og Belarus i de forekommende norske arrangementene.

8.1.4 Lørdag 26 februar

Lørdag 26 februar kommer det mer og mer brutale bilder til verden fra Ukraina. Krigen utvikler seg i en mer brutal retning. Spørsmålstegnene i media dukker opp utover formiddagen. Skal virkelig utøvere fra denne nasjonen delta i de kommende arrangementene på Norsk jord?

Utøvere og støtteapparat fra Russland er sikre på at de i kommende uke skal delta i Drammen og Holmenkollen. Underveis i helga er det ekstra sikkerhets tiltak knyttet til enkelte trusler som har rammet den russiske delegasjonen av utøvere og støtteapparat som er på plass i Lahti. Senere på dagen 26 februar publiserte Norges Skiforbund en pressemelding som presenterer deres synspunkt på en eventuell deltakelse fra Russland i de forestående verdenscup arrangementene. Denne pressemeldingen kommer med et klart budskap rettet mot Russland.

«Skistyret har i dag besluttet at Norges Skiforbund ikke ønsker Russland, eller russiske utøvere, deltagelse på de forestående verdenscuprennene og verdensmesterskap i Norge slik situasjonen er nå» (Skiforbund, 2022)

Norge nå inntatt en aktiv holdning ovenfor Russland. Den innebærer at Norges Skiforbund ikke ønsker at det skal være noe russisk deltagelse i arrangementene i Drammen og Holmenkollen. I tillegg til at Norges Skiforbund veldig tydelig formidler sitt ønske om at det ikke vil være aktuelt med deltagelse fra Russland er det også klare i sin begrunnelse for dette og uttyper videre.

«Russlands brudd på folkeretten og angrep på det ukrainske folk krever internasjonal fordømmelse og sanksjoner. Idretten er ikke løsrevet fra det og kan ikke forholde seg passive til det som skjer nå». (Skiforbund, 2022)

«Norges Skiforbund fordømmer på det sterkeste Russlands brudd på folkeretten gjennom sitt angrep på Ukraina og det ukrainske folk». (Skiforbund, 2022)

Skiforbundet sier på dette tidspunktet at de ikke «ønsker» deres deltagelse. På dette tidspunktet har nemlig ikke FIS fattet noen beslutning rundt hvorvidt de vil utestenge Belarus og Russland. Denne pressemeldingen er et tydelig signal i retning FIS om at også de må komme på banen. Norges Skiforbund var tidligere klare på at de kom til å følge FIS sine anbefalinger ettersom det er de som må stå for en eventuell sanksjonering av nasjoner. Denne faktoren skal være avgjørende for prosessen til Norges skiforbund. Den er faktisk så viktig at det står om hele skiforbundets fremtid. Ikke bare forbundets renomme, men forbundets videre eksistens.

«Det hadde stor økonomisk konsekvens for Norges skiforbund, derfor jobbet vi veldig aktivt for at FIS og styret der til å ta den avgjørelsen, det er fordi at vi, når vi får tildelt et verdenscuprenn så signerer vi på en avtale og i den avtalen står det at vi må tilrettelegge for alle nasjoner sin deltagelse, hvis Norges skiforbund hadde sagt nei, så er det et brudd på den kontrakten og da kunne vi miste WC statusen og alle inntektene knyttet til dette, alle tv og markeds inntekter, og med så mange renn var det snakk om opp mot 60 mill som vi kunne tape om vi tok avgjørelsen og Fis hadde tatt fra oss verdenscup statusen.» (Røste)

En slik kontrakt som Erik beskriver her, gjør at Norges Skiforbund har mange vesentlige faktorer å ta med i sine beslutninger. Samtidig som Norges Skiforbund må fatte beslutninger som er historisk sett kontroversielle i idretten må de også se på konsekvenser for selve skiforbundet. De har et ansvar overfor både seg selv, men også for resten av befolkningen. 60 millioner er nemlig så mye inntekter tapt at Norges Skiforbund kan stå i fare for å gå konkurs. Med andre ord er det svært viktig at FIS også skal være enig med Norges skiforbund om denne beslutningen. Erik Røste innehar her en sentral rolle for at dette skal skje. Erik har verv både i FIS Council og Norges skiforbund. Disse vervene gjør at kommunikasjonen mellom de to organisasjonene kan gå svært raskt, samtidig som at Erik også har en stemme som gir tyngde innad i FIS.

«Det er åpenbart at det fra mitt ståsted var en fordel, det er det ingen tvil om. Da kunne jeg i FIS møtene med tyngde snakke om det som skjedde i Norge. Så det var veldig viktig. I denne sammenhengen var det veldig bra.» (Røste).

Generalsekretær i Norges skiforbund Ingvild Bretten Berg bekrefter og utsagnene til Røste rundt den økonomiske situasjonen til Norge skiforbund.

«Vi måtte jo å overbevise FIS, fordi om vi fattet den beslutningen om å utestenge alene hadde vi brutt de internasjonale spillereglene. Da ville vi mistet alle markeds og media inntektene». (Berg)

Samtidig som Berg sier dette er hun rask med å poengtere at de aldri satte penger opp mot moral i denne saken, men det var en faktor de var nødt til å ta hensyn til og fortsetter:

«Men igjen vi kan ikke sette det opp mot hverandre, men man må jo være klar over det. Da er arbeidsplassene våre i fare, det er mitt ansvar å sørge for at alle kjenner til dette. I en slik situasjon må jeg gjøre min jobb og sørge for at styret vet alt om alle scenarioer slik at man fattet beslutninger på et opplyst grunnlag» (Berg)

Norges skiforbund hadde estimater som gjaldt en eventuell konkurs hos skiforbundet. I forbindelse med COVID – 19 hadde Norges skiforbund laget beredskapsplaner som skulle gi informasjon på hvilke konsekvenser forbundet kunne stå ovenfor i forbindelse

med tapte inntekter rundt arrangementer. Bretten berg presiserer at krig eller en utestengelse av andre nasjoner ikke var lagt inn, men en slik plan var definitivt med å bidra til at Norges skiforbund kunne sitte på fakta og eventuelle konsekvenser svært tidlig i prosessen. Dette gjorde at Norges skiforbund måtte «vente» på andre aktører som eksempelvis FIS. FIS var i større grad opptatt av å vente på de andre nasjonene slik at alle var på samme bølgelengde i denne saken. Norges skiforbund satt derimot med denne avgjørelsen på sitt bord. De hadde ikke tid til denne ventingen. Arbeidsplasser, arrangører og det moralske kompasset gjorde at presset økte. Presset førte videre over igjen på FIS.

«De var ganske oppgitt over oss at vi ikke kunne ta oss tid til å vente. FIS ville ha med alle nasjoner på det, men det hadde ikke vi tid til. De ble fornærma når vi sendte de første brevene, de mente vi måtte vente. Men det kunne ikke vi i den situasjonen.» (Berg)

Det er viktig å tenke på at Norges skiforbund hadde to dilemmaer i hodet samtidig. Bretten berg betegner det som et etisk dilemma samtidig som det var et realitets dilemma. Det gjaldt forbundet sin fremtid. I forbundet sin fremtid ligger ansvaret for alle de ansatte og alle utøverne som hadde blitt påvirket av en slik konsekvens. På den andre siden var det russiske idrettsutøvere med en militær rank som gikk langrenn i Norge samtidig som resten av Russland drev krigføring mot Ukraina. Utover denne dagen bedriver både skiforbundet og FIS hektisk møtevirksomhet. Norges skiforbund er klare i sin sak på at de ikke ønsker deltakelse fra Belarus eller Russland i verdenscup arrangementene i Holmenkollen og Drammen.

De russiske utøvere og deres støtteapparat er derimot enda innstilt på at de skal delta i arrangementene i Drammen og Holmenkollen den kommende uken. De er klokkeklare i utsagnene sine rundt en eventuell deltakelse i arrangementene som er nært forestående. Markus Cramer som er trener for russiske stjerner som Sergeij Ustiogov og Julia Stupak uttaler følgende til NRK formiddagen 26 februar.

– Planen er at vi drar dit. Men jeg er overrasket over at det norske forbundet tenker og ønsker det slik, sier han, og legger til at han er svært skuffet. (Skjerdingsstad, Aaserud, Lie, Stenberg, & Langeveld, 2022)

Møtevirksomheten i Norges skiforbund fortsetter omtrent døgnkontinuerlig videre. Konsekvenser, holdninger og situasjonen rundt hvordan man skal behandle utestengelsen er en tidskrevende prosess.

8.1.5 Søndag 27 februar

Dette en dag hvor de store viktige beslutningene uteblir. Presset øker for hver eneste time som går.

Norges skiforbund opplever spesielt stort trykk her i Norge. Media og andre aktører legger stadig trykk på Norges skiforbund og etterlyser handlinger og tydelig fordømmelse mot det brutale regimet til Russland. Samtidig som presset øker sitter Norges skiforbund døgnkontinuerlig i møtevirksomhet med en komplisert sak.

8.1.6 Mandag 28 februar

Mandag 28 februar kommer IOC med en uttalelse som er svært viktig for idrett verden over. Det gjelder også langrenns idretten. IOC er en verdensomspennende organisasjon som innenfor idretten har en ledende rolle som den største og viktigste organisasjonen innenfor idrett.

«This is a dilemma which cannot be solved. The IOC EB has therefore today carefully considered the situation and, with a heavy heart, issued the following resolution:

- 1. In order to protect the integrity of global sports competitions and for the safety of all the participants, the IOC EB recommends that International Sports Federations and sports event organisers not invite or allow the participation of Russian and Belarusian athletes and officials in international competitions.*
- 2. Wherever this is not possible on short notice for organisational or legal reasons, the IOC EB strongly urges International Sports Federations and organisers of sports events worldwide to do everything in their power to ensure that no athlete or sports official from Russia or Belarus be allowed to take part under the name of Russia or Belarus. Russian or Belarusian nationals, be it as individuals or teams, should be accepted only as neutral athletes or neutral teams. No national symbols, colours, flags or anthems should be displayed.*

3. *The IOC EB maintains its **urgent recommendation** not to organise any sports event in Russia or Belarus, issued on 25 February 2022.*
4. *The IOC EB has, based on the exceptional circumstances of the situation and considering the extremely grave violation of the Olympic Truce and other violations of the Olympic Charter by the Russian government in the past, taken the ad hoc decision to withdraw the Olympic Order from all persons who currently have an important function in the government of the Russian Federation or other government-related high-ranking position, including the following:*
 1. *Mr Vladimir Putin, President of the Russian Federation (Gold, 2001)*
 2. *Mr Dmitry Chernyshenko, Deputy Prime Minister of the Russian Federation (Gold, 2014)*
 3. *Mr Dmitry Kozak, Deputy Chief of Staff of the Presidential Executive Office (Gold, 2014)*
5. *The IOC EB welcomes and appreciates the many calls for peace by athletes, sports officials and members of the worldwide Olympic Community. The IOC admires and supports in particular the calls for peace by Russian athletes.*
6. *The IOC EB reaffirms its full solidarity with the Ukrainian Olympic Community. They are in our hearts and thoughts. The IOC EB commits to continue and strengthen its efforts for humanitarian assistance. Therefore, the IOC EB has today established a solidarity fund. In this context, the IOC expresses its gratitude to the National Olympic Committees (NOCs) and International Sports Federations that are already supporting Ukrainian athletes and their families.*

(Committee, 2022)

Det at et organ som IOC skal komme med en slik uttalelse kan være utløsende faktor til at flere organisasjoner velger å utestenge utøvere fra Belarus og Russland. Som vi kan lese ut av uttalelsen fra IOC anbefaler de at alle internasjonale konkurranser foregår uten deltakelse fra Russland eller Belarus. Dette begrunner de med flere faktorer som blant annet idrettens integritet, sikkerhet og solidaritet med Ukrainere. Om russere eller belarusere i utgangspunktet er tiltenkt å delta i konkurranser må det også foregå som en nøytral utøver. Det skal ikke være noen form for flagg, symboler eller nasjonalsanger tilknyttet Russland og Belarus. Senere samme dag kommer ytterligere press rettet mot FIS. I et brev sendt fra Norge, Sverige og Finland ber de skipresidentene i de nordiske nasjonene om å revurdere deres tidligere avgjørelse om å la utøvere fra Russland og Belarus delta. Dette brevet er formulert av Norges skiforbund, nærmere bestemt generalsekretær Ingvild Bretten Berg.

«Jeg skrev masse brev, satte ned papir hva vi ville gjøre, samla støtte fra norden. Jobba i kulissene med et skandinavisk synspunkt, det var vi i Norge som var frontrunner på de nordiske brevene. (Berg)

Dette er enda et tydelig bilde på hvordan Norges skiforbund jobbet for å sette et ytterligere press på FIS. Ved hjelp av de andre nordiske landene fikk de samlet enda større tyngde i beskjeden. Norge, Sverige og Finland er samlet sett en betydningsfull stemme i det internasjonale langrennsmiljøet. Dette er uten tvil enda en tung stemme som drar i samme retning mot en utestengelse.

Denne kvelden sitter Erik Røste i et møte sammen med resten av FIS Council hvor temaet hvor utestengelsen av Russland og Belarus er på agendaen. Dette møtet foregår på kvelden etter IOC har kommet med sine anbefalinger og holdninger til emnet. Erik Røste sier følgende om dette møtet.

«Når IOC kom med sin uttalelse mandag hvor de anbefalte internasjonale idrett å utestenge russere og hviterussere. Da var jo jeg helt sikker på at fis skulle på møtet på mandag kveld skulle gjøre det samme, men flertallet mente man må se det an og et nytt møte ble berammet tirsdag» (Røste)

FIS besluttet altså å beramme inn et nytt møte dagen etterpå. Selv med press fra Norges skiforbund og nå en internasjonal anbefaling fra IOC. På dette tidspunktet er presset massivt fra media og omverden. FIS beslutter altså på dette tidspunktet å ikke utestenge utøvere fra Russland eller Belarus. Kvelden mandag 28 februar har altså da Norges skiforbund vært klare i flere dager på at FIS må handle. Nå har også IOC kommet med en internasjonal anbefaling, men FIS styret ender på en beslutning om å se hvordan situasjonen utvikler seg frem til neste møtet dagen etterpå. En slik beslutning er igjen svært dramatisk og viktig for hvordan Norges skiforbund skal handle. Denne kvelden reiser Røste hjem og lar rådgiverne gjøre slutt arbeidet for denne dagen med å informere de aktørene og partene som skulle informeres om at det ikke ville bli tatt noen beslutninger denne kvelden.

8.1.7 Tirsdag 1 mars.

Morgenen 1 mars 2022 våkner Erik Røste med en tanke i hodet. I dag skal Norges Skiforbund fatte beslutningen om at Russland skal utestenges fra de kommende verdenscup arrangementene i langrenn som skulle avholdes i Holmenkollen og Drammen.

Røste forteller følgende:

«Så da var jeg i seng sånn halv 11 og våkna rundt 2-3 tenker jeg. Da var det bare klart at Nå må vi handle. Vi har ikke tid til å vente på FIS avgjørelsen. Da hadde vi ventet lenge nok og for Norges Skiforbund handlet det om å ta avgjørelsen mens du fortsatt sitter i førersetet og kan ta avgjørelsene selv, hvis det går for langt, som det var i ferd med å gjøre i Norge, blir det for sent. På morgenen innkalte vi til styremøte. Det ble gjennomført kl 9. Kl. 09:15 informerte vi FIS og sendte ut pressemelding om at Norges Skiforbund ikke ville arrangere WC renn med deltakere fra Russland og Belarus. Kl. 11:30 var det styremøte i FIS og jeg hadde pressekonferanse i kollen kl 13». (Røste)

Når avgjørelsen ble tatt klokken 9 hadde ikke FIS tatt noen avgjørelse knyttet til utestengelse.. Erik Røste påpeker at etter møtet mandag kveld med FIS er risikoen relativt lav for at FIS ikke vil støtte en utestengelse, men Norges skiforbund ønsker ikke lengre å vente på en beslutning. Utfallet fra Norges skiforbund sin side var tatt uansett

utfall og den ville stå uavhengig av FIS. Selvfølgelig med en baktanke om at FIS mest sannsynlig skulle være enig, men det trodde skiforbundet og kvelden før.

«Vi legger trykk på at vi trodde fis skulle komme på banen, men vi da var presset så stort at det ikke fantes noe valg selv med den risikoen som var der. Styret i Norges Skiforbund tok egentlig avgjørelsen allerede lørdag 26. februar, men håpet i det lengste at FIS skulle ta den samme avgjørelsen, noe de da gjorde tirsdag 1. mars». (Røste)

Det vil altså si at Norges skiforbund i utgangspunktet bestemte seg uavhengig av hvordan FIS ville stille seg til denne saken. Som Røste påpeker er det viktig å bemerke seg at *mest sannsynlig* ville FIS si seg enig i beslutningen. Allikevel kunne man ikke si dette med sikkerhet, Røste trodde og det samme kvelden i forveien når det ble besluttet å utsette det enda en dag. FIS responderer på utsagnene utstedt fra det Norske forbundet. Gjengitt i NRK sier generalsekretær i FIS Michael Vion følgende til NRK. *Norges Skiforbund kan gi uttrykk for at de ikke ønsker russisk og hviterussisk deltakelse, men de kan ikke nekte dem å delta.* (Sagebakken, et al., 2022) Poengterer videre at det vil være brudd i reglementet til FIS om Norges skiforbund velger å utestenge utøverne fra Russland og Belarus. (Sagebakken, et al., 2022)

Denne pressekonferansen som Røste omtaler foregikk i Holmenkollen klokken 13 denne dagen. Røste bruker denne pressekonferansen til å minne alle på hva det først og fremst handler om, nemlig de brutale hendelsene i Ukraina. Han kommer og med informasjonen rundt at FIS i et styremøte klokken 12 samme dag hadde blitt enige om å utestenge Russland og Belarus fra alle FIS konkurranser. Det er og verdt å bemerke seg at Norges skiforbund her poengterer at de ønsker en klar og sterk markering med et ønske om å vise solidaritet med Ukraina.

I en pressemelding klokken 13:30 1 mars 2022 formidler de synspunktene sine med påfølgende begrunnelser og tanker rundt beslutningen som er tatt.

«The FIS Council met today to discuss the International Olympic Committee's Executive Board recommendation that all International Federations not allow the participation of Russian and Belarusian athletes in their competitions. The

recommendation followed escalating security and safety issues faced by the athletes and local organisers.

The IOC EB stated: “In order to protect the integrity of global sports competitions and for the safety of all the participants, the IOC EB recommends that International Sports Federations and sports event organisers not invite or allow the participation of Russian and Belarusian athletes and officials in international competitions.”

To ensure the safety and security of all athletes at FIS competitions, the FIS Council decided unanimously, in line with the IOC recommendation, that with immediate effect, no Russian or Belarusian athlete shall participate in any FIS competition at any level through the end of the 2021-2022 season» (FIS, fis-ski.com, 2022)

Videre beskriver FIS at det ikke er noen enkel beslutning, spesielt med tanke på idrettens og FIS sin nøytrale holdning til politiske beslutninger.

«The FIS Council does not take the decision lightly not to allow any athlete to participate in any competition and is only doing so in accordance with the FIS Statues, which states ‘FIS shall conduct its activities in a politically neutral manner’, which is a cornerstone of the FIS values adopted by its 140 member nations». (FIS, fis-ski.com, 2022)

Denne pressemeldingen fører til en hel rekke endringer i det aktuelle situasjons bildet. For Norges skiforbund fører det med seg enorme konsekvenser. Som det er poengtert tidligere lå hele skiforbundet sin eksistens i fare. FIS er den parten som satt med kortene når det gjaldt de økonomiske rammevilkårene som er i kontrakten mellom FIS og Norges skiforbund.

Som vi kan lese ut av beslutning begrunnelsen er det ingen tvil om at IOC sine anbefalinger spiller en vesentlig rolle i argumentasjonen rundt utestengelsen. Det er det samme argumentasjonen for beslutninger som går igjen hos FIS. Argumentasjonen beskriver en iver etter å ivareta idrettens integritet samtidig som de argumenterer for at dette er med hensyn til idrettsutøvere sin sikkerhet.

I de neste dagene etter utestengelsen av utøvere fra Belarus og Russland ble et faktum fortsatt diskusjonen nasjonalt og internasjonalt.

Selve gjennomføringen av verdenscup arrangementene i Drammen og Holmenkollen ble gjennomført, men selve arrangementene ble brukt som en støtteerklæring til Ukraina. Holmenkollen ble farget i blått og gult til støtte for Ukraina. Tidligere i uken før utestengelsen hadde det vært junior VM i langrenn på Lygna i Norge. Blant utøverne her var det en Ukrainsk delegasjon. Denne delegasjonen ble ivaretatt av Norge ettersom de ikke kunne reise tilbake til det krigsherjede Ukraina.

Etter junior VM på Lygna ble disse forflyttet og innlosjert på Sjusjøen. Under rennene i Holmenkollen var disse junior utøverne en del av fortroppen som går løypene i forkant av selve konkurranse løperne. Erik Røste sier følgende om den Ukraina-markeringen:

«De ukrainske deltakerne som var på Sjusjøen, de var 17 stykker. Vi bestemte oss jo da at vi skulle markere vår støtte til Ukraina. Så det ble gjort en fenomenal jobb på kort tid. Obos og Coop lagde nye reklame bannere med nye farger, vi delte ut ukrainske flagg, Holmenkollen var i ukrainske farger. Også inviterte vi de 17 til å gå for patrulje i selve rennet» (Røste)

Etter rennet møtte også de Ukrainske utøverne og ambassadøren i Norge den norske kronprinsen.

«Ambassadøren til Ukraina var der og kronprinsen snakket med dem. Noe som var sterkt. Ungdommer som ikke kunne reise hjem, det møtet var sterkt. De hadde et ønske og det var å få reise hjem.» (Røste)

Dette viser at Norge som land stod samlet i denne avgjørelsen. Norges Skiforbund stod langt fremme, men fikk god støtte fra statlige hold og Norges idrettsforbund. Norges skiforbund og arrangementene i Drammen og Holmenkollen markerte dette på en betydelig sterk måte. I tillegg til utestengelsen var det flere andre markeringer som styrker fordømmelsen til Russland og Belarus. De ukrainske fargene i Holmenkollen, den tette koblingen til de ukrainske junior løperne og møtet med den ukrainske

ambassadøren er alle faktorer som styrker opp om dette og vitner om en sterk vilje til fordømmelse, avstand til handlingene og solidaritet til ukrainere.

Arrangementene i Holmenkollen og Drammen vil alltid være de første arrangementene i langrenn som foregikk uten deltakelse fra Russland og Belarus som følge av krigen i Ukraina. Det er liten tvil om at det foregikk på en dramatisk måte med mange faktorer, kort tid og høyt press som en del av det hele. I tillegg til at de var blant de første arrangementene i langrenn, var de også blant de første idretts arrangementene i verden som tidligst tok et aktivt standpunkt i denne diskusjonen. Etersom Norges Skiforbund stod som arrangør kort tid etter krigens utbrudd havnet denne diskusjonen på deres bord. Jeg har nå skissert hvordan dette ble håndtert og hvilke faktorer som har spilt inn på disse avgjørelsene. Det er flere punkter folket og media ikke har lagt like stor vekt på. Viktigheten av disse faktorene var kanskje mer avgjørende enn først antatt. Viktigheten og utfallene av noen av hendelsene og faktorene skal jeg i neste del diskutere litt nærmere. Jeg vil også se nærmere på selve utestengelsen overordnet, var det riktig å utestenge disse utøverne?

8.2 Diskusjon

I denne diskusjons delen vil jeg gjennom informasjonen jeg har tilegnet meg om hendelsesforløpet prøve å belyse og diskutere hendelser og beslutninger. Jeg vil ha en analytisk tilnærming til hendelsesforløpet som er skissert ovenfor. Ut ifra denne analytiske tilnærmingen er det flere hendelser og diskusjoner som er verdt å bemerke seg. Gjennom å belyse og diskutere disse vil det være lettere å se de forskjellige perspektivene og hensyn de forskjellige aktørene måtte ta til enhver tid. Samtidig er det og lettere å kanskje både forstå og forklare enkelte hendelser gjennom å se flere perspektiver og sider av samme sak. Det er ingen enkel forklaring på dette fenomenet. Det er og flere perspektiver og faktorer som spiller inn til enhver tid. Hendelsene er særegne, men i enkelte hendelser kan vi kanskje finne enkelte mekanismer som er synlige? Kan vi og kanskje lære noe av dette som gjør at vi kan øke kunnskapen vår på feltet.

8.3 Var det grunnlegg for å utestenge utøvere fra Russland og Belarus?

En slik krigshandling som vi så fra Belarus og Russland er handlinger Norges skiforbund, IOC og FIS valgte å sanksjonere mot. Begrunnelsen fra Norges skiforbund var klokkeklar dette var hendelser de ikke kunne stå å se på.

«Russlands brudd på folkeretten og angrep på det ukrainske folk krever internasjonal fordømmelse og sanksjoner. Idretten er ikke løsrevet fra det og kan ikke forholde seg passive til det som skjer»

Idretten sitt ansvar var ikke løsrevet fra politikken. Idretten råder over sine egne krefter og brukte de til å fronte sine meninger og holdninger. Det er kanskje ikke så overraskende at det er nettopp slike handlinger idretten selv mener de ikke kan stå å se på.

Tidligere i oppgaven kom jeg med flere historiske eksempler på hvordan idretten har blitt brukt eller har valgt å ta et politisk standpunkt. Blant de vanligste grunnene til at idretten og politikk blandes er at idretten slår ned på hendelser som idretten ikke kan stå inne for. Historisk sett har dette blitt rettet mot handlinger idretten fordømmer. *«As a preliminary categorisation we can note that states have used sport in two principal ways: to sell themselves and enhance their image and to penalise international behaviour of which they disapprove.* (Allison & Monnington, 2002, s.6). Nettopp dette med krigshandlinger er tidligere sanksjonert og fordømt flere ganger på relaterte måter. Blant annet ved boikottingen av Russland (Sovjet unionen) etter invasjonen i Afghanistan i 1980. Dette er noe som er i tråd med hvordan idretten arbeider for å sende budskap som er diplomatiske og formildende under krigshandlinger eller lignende handlinger. *«The first, and most obvious, is that sport is co-opted to spread and amplify a diplomatic message»* (Murray, 2018, s. 64). Som Murray sier ønsker idretten først og fremst å sende et diplomatisk og fred forsterkende budskap til slike brutale handlinger som Russland har begått. Dette går også igjen i store organisasjoner som blant annet IOC og FIS.

Allikevel er det muligheter for å stille spørsmålstegn om det virkelig er diplomatisk og fredsforsterkende melding å sende ved å ta alle utøvere fra Belarus og Russland inn

under samme kam som resten av deres styresmakter? Som jeg nevnte innledningsvis i teorikapitlet har idretten sine egne verdier med klare paragrafer som påpeker at idretten skal forholde seg som en nøytral politisk part. FIS nevner blant annet dette som sine kjerneverdier samtidig som de utestenger utøvere fra Russland og Belarus.

«The FIS Council does not take the decision lightly not to allow any athlete to participate in any competition and is only doing so in accordance with the FIS Statutes, which states ‘FIS shall conduct its activities in a politically neutral manner’, which is a cornerstone of the FIS values adopted by its 140 member nations.» (FIS, fis-ski.com, 2022)

Når krigshandlingen uansett ikke kan stoppes på grunn av en sanksjon fra idretten, vil det da være formålstjenlig å utestenge utøverne til Russland og Belarus?

«As this book has laboriously demonstrated, sport diplomacy is a positive force in international relations, however theres a long, long way to go before it can stop war, end decades of suspicion between for example, turks and armenians, or allow womens to watch mens sport in persia» (Murray, 2018, s. 206)

På tidspunktet for utestengelsen var det ingen vei tilbake. Krigen hadde brutt ut i full styrke og russerne hadde invadert Ukraina. Som (Murray, 2018, s. 206) påpeker vil ikke idretten kunne være i stand til å stoppe en krig. Derimot vil den ha noe å si uansett hva slags utfall den eventuelt har på en annen konflikt. Det er viktig å huske på at idretten sin stemme uansett vil bli hørt og vil sende et budskap som bidrar til et fredsforsterkende budskap som jobber for fred.

«Although it seems impossible to eradicate international violence, its severity can be reduced, and in this regard, international sports institutions and legal entities can play a preventive and anti-war role against violence and extremism.» (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528)

Utestengelsen sender tydelig budskap som fra idrettens side skal inneholde et ønske om unison fred. Som (Loland, U.Å) påpeker vil ikke sanksjoner etter en krig sitt utbrudd lenger regnes for å være diplomati. Er det da rettferdig i idrettens ånd å utestenge

utøvere som på lik linje som norske utøvere skal delta i skirenn i Holmenkollen og Drammen? Utøverne fra Russland og Belarus er i Norge for å konkurrere i langrenn på lik linje med alle andre utøvere. Ifølge IOC sitt olympiske charter er trossalt deltakelse i idretten betegnet som en menneskerett.

«The practice of sport is a human right. Every individual must have the possibility of practising sport, without discrimination of any kind and in the Olympic spirit, which requires mutual understanding with a spirit of friendship, solidarity and fair play»

(IOC, 2021, s. 8)

Siden deltakelse i idretten regnes for å være en menneskerett bør man kunne argumenterte for at dette tydeligvis ikke gjelder alle, spesielt utøvere fra Belarus og Russland vil føle seg ekskludert fra dette sett i lys av hendelsene. På den andre siden bryter også Russland og Belarus flere menneskerettigheter i Ukraina på samme tid.

En av faktorene Norges skiforbund, FIS og IOC også må ta inn i denne diskusjonen er hvorvidt utøvere fra Ukraina og kan delta i disse arrangementene. En kan argumentere for at det er lite solidarisk, vennskapelig og diskriminerende ovenfor utøvere fra Ukraina dersom de ikke får delta grunnet krig i deres hjemland. Det er også mulig å argumentere for at det kan oppleves diskriminerende for utøvere fra Ukraina å konkurrere mot utøvere fra nasjonen som invaderer deres eget land.

Samtidig er det unektelig et noe ambivalent bilde ved en eventuell russisk deltakelse i Holmenkollen. Det er, som jeg har nevnt sterke koblinger mellom det russiske militær og det russiske landslaget. Det er heller ikke mye som tyder på at idretten er en fredstyrkene og diplomatisk organisasjon dersom det skal konkurrere russiske militær ansatte i Holmenkollen og Drammen samtidig som andre deler av det russiske militæret begår brutale handlinger som bryter med menneskerettighetene. Dette strider imot alt IOC og idretten ønsker å stå for. *Without discrimination of any kind and in the Olympic spirit, which requires mutual understanding with a spirit of friendship, solidarity and fair play»* (IOC, 2021, s. 8)

Det viktigste for Norges skiforbund, IOC og FIS var uansett å stå sammen med Ukraina. Det kommer frem i begrunnelsen til utestengelsen fra alle de tre organisasjonene. Det er også noe Erik Røste la størst vekt på.

«Det var vel først og fremst for å sende et klart og tydelig signal, først og fremst med støtte til ukrainere og folket at vi står sammen med dem». (Røste).

Uansett regnes idretten som en «soft power», mens militærmakt regnes som en hard power. Idretten vil alltid være viktig, men det er greit å huske på at i noen sammenhenger finnes det krefter og hendelser som er viktigere. Som Murray sier: *«Guns, bombs and borders matter more than sport, public diplomacy and soft, fluffy initiatives»* (Murray, 2018, s. 122)

Alt i alt så kan det virke som at hensikten og viljen til idretten gjennom Norges skiforbund, FIS og IOC i all hovedsak har handlet om å sende et klart og tydelig signal om at de ønsker å vise solidaritet med menneskene i Ukraina, samtidig som de sender et klart og fordømmende signal til Russland og Belarus om at de fordømmer handlingene deres. Det er verdt å nevne at slike holdninger kunne blitt markert på andre måter. Holmenkollen ble farget i blått og gult for å stå i solidaritet med Ukraina. Hadde slike handlinger vært nok for å få frem synspunktet til FIS, IOC og Norges Skiforbund? Hvorvidt det er riktig eller ikke å gjøre det gjennom å utestenge langrennsløpere fra verdenscup arrangementer i langrenn blir vanskelig å svare på. Idrettens universale verdier skinner gjennom med gode argumenter for begge sider av saken. En slik utestengelse vil uansett få politiske følger for fremtidige beslutninger på dette området knyttet til politiske beslutninger i idretten.

8.4 Hvilken effekt hadde det at det nettopp var Russland? Propaganda hører ikke hjemme i idretten.

Hvordan idretten fra før av har blitt brukt av Russland og Vladimir Putin er potensielt en faktor i dette puslespillet. Som jeg har nevnt tidligere har Russland en sterk kobling mellom idretten og det militære apparatet i landet. De har blitt brukt på flere måter både nasjonalt og internasjonalt for å fremme en russisk styrke. De har blitt brukt som propaganda brikker av Putin. Ingvild Berg trekker frem dette som en av de andre faktorene sett bort i fra selve krigshandlingene.

«Spesielt den propaganda virksomhetene, Putin har brukt idretten så aktivt i oppbyggingen av regimet. Det er en så tett sammenheng mellom idretten og regimet som nå har invadert Ukraina» (Berg.)

IOC nevner og at tidligere brudd på IOC sin olympiske ånd og olympiske charter har vært med i begrunnelsen rundt beslutningen av å frata russiske høytstående mektige mennesker tidligere olympiske utnevnelser. Dette gjaldt blant annet Vladimir Putin.

The IOC EB has, based on the exceptional circumstances of the situation and considering the extremely grave violation of the Olympic Truce and other violations of the Olympic Charter by the Russian government in the past. (Committee, 2022).

Det finnes visse likhetstrekk og paralleller i bruken propaganda innenfor idrett til tidligere krig førende nasjoner. Det ble blant annet effektivt brukt i forkant av 2 verdenskrig under ledelse av Adolf Hitler. Den gang var det diskutert blant annet i USA om en boikott av Tyskland sitt OL i 1936 var det riktige. Disse tankene ble aldri formalisert til noe mer enn nettopp tanker og bekymringer. Dette igjen fører til et annet problem, dersom idretten ikke slår ned på aktiv bruk av idretten som propaganda arena vil den kunne argumenteres for å ikke være politisk nøytral lengre. Hadde de russiske utøverne med anerkjente militære titler under russisk flagg deltatt ville vi kunne argumentert for at disse er av politisk karakter. *«The Olympic Games of 1936 had demonstrated the problems related to the concept of 'non-political' sports»* (Goksøyr, 2019, s. 3)

Vi kan altså se at både Norges skiforbund og IOC har tatt med i betraktningen at Russland ikke er noe ordinær idrettsnasjon. Historikken deres viser til flere eksempler på brudd i flere deler av kjerneverdiene til IOC. Blant annet en tidligere og nåværende utestenging grunnet et omfattende statlig dopingprogram. Dette var blant annet brukt for å fremme Russland nasjonalt og internasjonalt under OL i Sotsji 2014. Dette og kommer i rekken av eksempler på hvor opptatt Putin er av idrett og i hvilken grad han aktivt bruker idrettens verdi for å fremme sin egen politikk og russisk ansikt både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig er det viktig å nevne at denne modellen med en tett kobling finnes i flere andre vestlige land. Blant annet i Tyskland benytter man seg av en slik modell hvor idrettsutøvere er ansatt i det tyske militæret.

Hvor viktig dette var for resultatet av prosessen er det ikke mulig å si noe sikkert om. For langrenn kan man og samtidig peke på at Russland er en stor idrettsnasjon. Noe som gjør det vanskeligere å utestenge dem og at dette sender et enda større og tydeligere budskap.

Oppsummert er det vanskelig ut ifra denne forskningen og oppgaven formål å konkludere med hvor stor rolle det hadde i prosessen. Det er allikevel vært en bevisst faktor i arbeidet til både Norges skiforbund og IOC i utestengelsen. Det kan vi konkludere med ut ifra begrunnelsene deres og samtalene med mine muntlige kilder. Det har uten tvil vært med på å styrke koblingen mellom den russiske politikken og idretten, noe som igjen fører til at det kan være en faktor som gjør det enklere å begrunne en utestengelse fra langrenn.

8.5 Idretten er sterkere samlet

Et spennende punkt i det teoretiske rammeverket til idretten er at det flere ganger blir poengtert at idretten er sterkere samlet. *«In order to use sport to achieve world peace, cooperation must be established between governmental and non-governmental organizations»* (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528) Gjennom arbeidet med oppgaven har jeg oppdaget at det er forskjellige tidspunkter de forskjellige aktørene velger å formidle sine holdninger og budskap på. Som jeg var inne på i diskusjonen ovenfor var det flere uheldige konsekvenser av dette for flere parter. Det er ingen tvil om at de eventuelle økonomiske konsekvensene og situasjonen rundt håndteringen av dette var en av faktorene til at det strakk ut i tid når det gjelder Norges skiforbund. Samtidig nevner også Ingvild Berg viktigheten av å holde idretten samlet i diskusjonene slik at de sender et samlet budskap som en av faktorene til at en beslutning tok noe lengre tid, blant annet i koordineringen mellom Norges idrettsforbund og Norges skiforbund.

Det var jo, vi ville jo gjerne at norsk idrett skulle stå samla om dette, vi prøvde jo å få med oss idrettsforbundet som lå litt bak i prosessen. Det å prøve å ha en samla idrett var en viktig faktor som gjorde at det kanskje tok litt ekstra tid. Det å ha en samla idrett mener jeg var en helt riktig og viktig beslutning. Vi kunne gått ut før, men de andre må gjennom samme prosessen. (Berg)

Erik Røste peker også på dette som en av faktorene til at budskapet kan sees på som et sterkt og tydelig budskap. Han nevner også dette i et internasjonalt perspektiv utover det nasjonale.

Jeg tror at hvis vi tenker litt stort her så tror jeg at det en mer eller mindre samlet internasjonal idrettsbevegelse så tydelig og så raskt, må man kunne si, tok et standpunkt og aksjonerte, det tror jeg har blitt lagt merke til, også i hvilke grad rangeringen i forhold til idretten har jeg ikke noe forutsetning for å si noe om, men den massive reaksjonen fra idretten har blitt lagt merke til, jeg skal ikke spekulere i om det og betydningen. (Røste)

Det at FIS var en av de siste organisasjonene til å utestenge utøverne fra Belarus og Russland var uheldig for Norges skiforbund. Norges skiforbund tok avgjørelsen først og besluttet alene at det aldri ville bli gjennomført noe renn med utøvere fra Russland og Belarus. Hadde FIS kommet på banen tidligere hadde det selvfølgelig spart Norges skiforbund for de eventuelle konsekvensene økonomisk, men det hadde også kunne hjulpet Norges skiforbund ved å ta ansvaret for situasjonen. Norges skiforbund har aldri fraskrevet seg dette ansvaret og tok det. Allikevel er det ingen tvil om at FIS som en internasjonal ikke statlig organisasjon egner seg i større grad til å lede an i slik beslutninger. Dette egner de seg til fordi de nettopp er ikke statlige organisasjoner som kan brukes som en nøytral tredjepart. Ved bruk av en nøytral tredjepart vil FIS i større grad stille seg mellom Norges skiforbund og Russland og Belarus.

«In terms of sport diplomacy, the fact that international organizations serve as the main organizers of events also creates a diplomatically comfortable situation in which a third party civil organization can serve as a neutral host and mediator between parties».
(Trunkos & Heere, 2017, s. 6)

Dette skjedde altså ikke i dette tilfellet. FIS kom på banen, men det var altfor seint for Norges skiforbund. En kobling mellom forskjellige organisasjoner tidlig ville og gitt en tydeligere beskjed. På denne måten kunne vi i større grad unngått konfliktene som oppstod mellom russere og det Norske skiforbundet i dagene før FIS kom på banen. Dersom en aktør også blir stående alene i en slik situasjon er det ingen tvil om at den politiske påvirkningen vil bli mindre. Det er viktig at de store aktørene og

organisasjonene står sammen, på denne måten får de en større påvirkningskraft og troverdighet. «*In order to use sport to achieve world peace, cooperation must be established between governmental and non-governmental organizations*» (Feizabadi Shariati, Delgado, & Pormenati, 2022, s. 528). Det er viktig å poengtere at det allikevel i ettertid oppleves som en samlet idrettsfront som stod imot de brutale handlingene til Russland. Der og da opplevdes det muligens som litt for lang tid før FIS kom på banen med et tydelig budskap. Som Erik Røste, sier om situasjonen.

«Når avgjørelsen ble tatt om at utøverne ble utestengt av fis hadde det ikke gått mer enn 5 døgn. 5 døgn nå ett år etterpå er jo kort tid, men der og da var det ekstremt lang tid»
(Røste)

Det var ingen heldig situasjon verken for Norges skiforbund eller FIS i dagene mellom Norges utsagn om at de ikke ville ha deltakelse fra Russland og Belarus og FIS kom på banen. Norge satt i en kritisk situasjon og møtte motstand fra et FIS som satt på bakbeina og mente det motsatte, blant annet ved utsagnet til Micheal Vion gjengitt i NRK.

– *Norges Skiforbund kan gi uttrykk for at de ikke ønsker russisk og hviterussisk deltakelse, men de kan ikke nekte dem å delta.* (Sagebakken, et al., 2022)

Vion poengterer videre at det vil være brudd i reglementet til FIS om Norges skiforbund velger å utestenge utøverne fra Russland og Belarus. (Sagebakken, et al., 2022) Disse utsagnene kom altså tidlig på samme dag som også FIS valgte å utestenge utøvere fra Belarus og Russland. Det er ingen tvil om at FIS her kunne løst saken mer effektivt og tydelig. Det er på ingen måte heldig at en så stor organisasjon virker å være i tvil rundt slike avgjørelser på det aktuelle tidspunktet. Slike signaler som dette var med på å slå tvil i avgjørelsen. FIS er en stor organisasjon internasjonalt og den største når det gjelder langrenn. Da er det ingen tvil om at deres stemme er en viktig stemme i en slik avgjørelse som dette. Vi kan blant annet se gjennom utdrag i media at utøvere og støtteapparat fra Russland kom med negative uttalelser i retning Norges Skiforbund i den perioden de alene stod for en eventuell utestengelse.

På tross av dette, og selv om FIS brukte lang tid er det viktig å poengtere at det sett i ettertid var en kollektiv fordømmelse fra idretten. Erik Røste poengterer og at det som den gang følte som en evighet trossalt bare er 5 dager. Den dag i dag er inntrykket at det var en samlet langrenns idrett som tok avstand fra handlingene til Belarus og Russland. En slik kollektiv utestengelse vil som sagt virke sterkere, tydeligere og vil i større grad kunne være med som en stemme med mer tyngde inn i fordømmelse av Russland og Belarus. Det er mulig for store organisasjoner som IOC og FIS til å lære av denne hendelsen. I fremtiden vil mest sannsynlig like problemstillinger oppstå. En tanke om samarbeid og kommunikasjon kan bidra til at det kan bli løst på en enda bedre måte enn det gjorde i dette tilfellet. Som sagt så ser vi allerede tilbake på det nå som en kollektiv fordømmelse, men det er ingen tvil om at enkelte avgjørelser og hendelser kunne kommet på enda mer gunstige tidspunkter for flere parter.

8.6 IOC og FIS holder tviholder på «nøytraliteten».

I arbeidet med oppgaven er det enkelte hendelser og utsagn som i den store sammenhengen peker seg ut som viktigere enn andre. I denne oppgaven har jeg tatt for meg utestengelsen av utøvere fra Belarus og Russland fra langrennsarrangementene i Norge mars 2022. Begrunnelsen for denne utestengelsen er i den sammenheng veldig relevant for forståelsen av utestengelsen. Begrunnelsen til de forskjellige aktørene er i denne saken bemerkelsesverdig forskjellige, på tross av at de står i samme situasjon. Dette vil jeg se litt nærmere på i den neste delen og mener er viktig å belyse.

Aktørene som er representert i arbeidet som var knyttet til dette er hovedsakelig Norges Skiforbund og FIS, men det hersker ingen tvil om at IOC også er en stor og viktig stemme som er relevant å ta med i betraktningen. FIS var blant annet klare på at IOC anbefalingene som kom var en faktor i deres beslutninger.

Alle disse tre forskjellige organisasjonene har på sin egen måte begrunnet deres utestengelse av utøverne fra Belarus og Russland. Det kommer frem gjennom forskningen at det uten tvil er forskjellige begrunnelser og faktorer som vektlegges i disse beslutningene. Hendelsene og perspektivet er likt for alle parter, men det finnes

kanskje logiske grunner for at de er formulert på nettopp denne måten? Norges Skiforbund har i sitt arbeid vært krystallklare på hva de mener om krigen som har herjet i Ukraina. Det var aldri noen tvil om hva de stod for og mente om disse brutale handlingene som er gjennomført av det russiske regimet. Norges Skiforbund var tidlig ute med en klar fordømmelse fra handlingene, og tok sterk avstand fra disse. Allerede lørdag 26 februar uttalte Norges Skiforbund seg om dette i en pressemelding.

«Skistyret har i dag besluttet at Norges Skiforbund ikke ønsker Russland, eller russiske utøvere, deltagelse på de forestående verdenscuprennene og verdensmesterskap i Norge slik situasjonen er nå» (Skiforbund, 2022)

I tillegg til at Norges Skiforbund veldig tydelig formidler sitt ønske om at det ikke vil være aktuelt med deltakelse fra Russland er de også klare i sin begrunnelse for dette og utyper videre.

«Russlands brudd på folkeretten og angrep på det ukrainske folk krever internasjonal fordømmelse og sanksjoner. Idretten er ikke løsrevet fra det og kan ikke forholde seg passive til det som skjer nå». (Skiforbund, 2022)

«Norges Skiforbund fordømmer på det sterkeste Russlands brudd på folkeretten gjennom sitt angrep på Ukraina og det ukrainske folk». (Skiforbund, 2022)

Ut ifra denne pressemeldingen hersker det liten tvil om hva Norges Skiforbund mener om situasjonen og hvilke holdninger de har tatt til det. De er klare på at idretten ikke er løsrevet fra det og ikke kan forholde seg passive. Idretten er kanskje ideelt sett nøytral, men Norges Skiforbund mener da altså at den uavhengig av dette ikke kan forholde seg nøytralt. De nevner og konkret at de fordømmer handlingene og sikter til menneskebruddene som blir begått i angrepet på Ukraina og det ukrainske folk.

Pressemeldingen til Norge er klar og umulig å feiltolke. De fordømmer handlingene begått av Russland og sier samtidig at idretten ikke kan forholde seg passive til dette, uavhengig av sin posisjon. Dette står i sterk kontrast til hvordan både IOC og FIS har valgt å begrunne utestengelsen..

IOC og FIS har i sine uttalelser valgt en mer forsiktig inngang til problemet og er svært forsiktige med hva de begrunner utestengelsen med. «*This is a dilemma which cannot be solved. The IOC EB has therefore today carefully considered the situation and, with a heavy heart, issued the following resolution*» (Committee, 2022)

Først og fremst går det på sikkerheten til deltakere av idretten, dette er både arrangører, utøvere og trenere blant annet. «*In order to protect the integrity of global sports competitions and for the safety of all the participants,*» Videre henviser de til krigen ved «*the exceptional circumstances of the situation*». (Committee, 2022) Eksepsjonelle omstendigheter er i dette tilfellet et snilt uttrykk for at det er krig i Ukraina. En krig som i dette tilfellet skyldes Russland. Til slutt sender IOC diplomatiske meldinger i retning Russland og Ukraina hvor de sender støttende meldinger til alle som jobber for fred i regionen.

The IOC admires and supports in particular the calls for peace by Russian athletes. The IOC EB reaffirms its full solidarity with the Ukrainian Olympic Community. They are in our hearts and thoughts. The IOC EB commits to continue and strengthen its efforts for humanitarian assistances. (Committee, 2022)

Som jeg skisserte tidligere i oppgaven var IOC på banen før FIS. Det er viktig å understreke at IOC sin anbefaling om å utestenge utøvere fra Belarus og Russland er svært viktig. Det er en organisasjon som står som en grunnpilar i idrettens verdisyn gjennom sitt olympiske charter. IOC sine handlinger snakker nok mer enn sine ord i denne saken. Det er ingen tvil om at IOC sender diplomatiske meldinger i retning Russland og Ukraina med et ønske om fred og forsoning. Samtidig understreker de at de står i solidaritet med Ukraina.

Det er allikevel liten tvil om at IOC gjør det de kan for å forholde seg så nøytrale som mulig. Dette har de også gjort før i lignende hendelser. «*“Recent changes in Central Europe ...” was the IOC way of describing the Nazi occupation of Austria and Czechoslovakia.*²⁵ *This deliberate way of ‘un-politicizing’ context as well as discourse was symptomatic*» (Goksøyr, 2019, s. 8)

Beslutningen til FIS kom dagen etter IOC kom på banen. De velger å legge seg på samme linje som IOC i sin begrunnelse. Først og fremst vektlegger de sikkerheten til utøvere og andre som har med idretts arrangementer å gjøre. Dette kommer frem i noen av utdragene av beslutningene. *The recommendation followed escalating security and safety issues faced by the athletes and local organisers. The IOC EB stated: "In order to protect the integrity of global sports competitions and for the safety of all the participants." To ensure the safety and security of all athletes »* (FIS, 2022)

Videre beskriver FIS at det ikke er noen enkel beslutning, spesielt med tanke på idrettens og FIS sin nøytrale holdning til politiske beslutninger.

«The FIS Council does not take the decision lightly not to allow any athlete to participate in any competition and is only doing so in accordance with the FIS Statues, which states 'FIS shall conduct its activities in a politically neutral manner', which is a cornerstone of the FIS». (FIS, 2022)

Hvis vi ser nærmere på begrunnelsen er det noen momenter som er verdt å bemerke seg. Det er ingen form for fordømmelse av handlingene gjort av verken Belarus eller Russland. Som FIS selv sier er det en vanskelig beslutning på grunn av deres problematiske stilling som en nøytral organisasjon. *«International organizations of sports have traditionally claimed to be un-political and independent, except for the international workers' sport, which was explicitly political»* (Goksøyr, 2019, s. 4). Hele begrunnelsen til utestengelsen bærer preg av at de også her ønsker å forholde seg så nøytrale som mulige i uttalelsene sine.

Det er helt klart at selve utestengelsen av utøvere fra Belarus og Russland er en massiv reaksjon fra Norges Skiforbund, IOC og FIS. Det sitter langt inne for idretten å gjøre slike handlinger, dette kommer tydelig gjennom i uttalelsen fra organisasjonene. Det går imot flere av idrettens verdier å gjøre dette.

«The practice of sport is a human right. Every individual must have the possibility of practising sport, without discrimination of any kind and in the Olympic spirit, which requires mutual understanding with a spirit of friendship, solidarity and fair play» (IOC, 2021, s. 8)

Disse prinsippene er verdier som har vært med på å bygge idretten og dens status til det den er i dag. Som vi kan lese kan man konstatere med at deltakelse er en universell regel og en menneskerett ifølge IOC. Både IOC og FIS prøver i mest mulig grad å fortsette sin nøytrale holdning gjennom sine uttalelser. Slik at de er forenelig med sine egne verdier om politisk innflytelse og deltakelse blant utøvere. Det er allikevel uten tvil vanskelig å skulle si at de forholder seg nøytrale, samtidig som de utestenger to nasjoner fra idrettsarrangementene. Nettopp dette viser hvor sterk reaksjon dette faktisk er fra FIS og IOC. *This arguably amounts to one of the most comprehensive and harshest waves of sanctions in the history of international sport.* (Goretti, 2022, s. 3)

Allikevel er det tydelig at Norges Skiforbund i større grad fordømte handlingene og tok tak i selve problemet, nemlig krigen i Ukraina. Russland og Belarus er utestengt som en konsekvens av krigen de fører i Ukraina. Det er ingen tvil om at sikkerhet og solidaritet med Ukraina er svært viktig. Allikevel er det nesten vanskelig å lese ut ifra begrunnelsen til FIS og IOC at det er snakk om nasjoner som er i en blodig krig. Norges skiforbund har problematisert og fordømt handlingene. De har poengtert at dette er noe idretten ikke kan løsrive seg fra. IOC og FIS har gjennom sine handlinger vist at de heller ikke forholder seg nøytrale, men det sitter ekstremt langt inne for dem å skulle skrive dette i begrunnelsen sin for utestengelsen. En utestengelse er den sterkeste reaksjonen aktører som FIS og IOC har. Dette viser at de på ingen måte har tatt lett på denne saken, det er det som gjør det hele så spesielt. Dichter påpeker nettopp denne ideen om at alle skjønner at de ikke er nøytrale på tross av at idretten selv ønsker å opptre slik «*Yet, historians of sport all know that the idea of sport and politics remaining in separate spheres is a complete fallacy*». (Dichter L, 2021, s. 247). De har gitt nasjonene Belarus og Russland sine sterkeste reaksjoner, men begrunnet dette stort sett i sikkerhet for utøvere og solidaritet med Ukraina. Dette har de valgt fremfor å fordømme de brutale krigsforbrytelsene og menneskerettighets bruddene som finner sted i Ukraina. Uavhengig av begrunnelse vil det alltid stå igjen som en reaksjon mot Russland sin krigføring ovenfor Ukraina.

«*The sporting sanctions against Russia were arguably the consequence and the proof of the inherently political nature of international sport, especially that based on national representation, which turns it into an extremely sensitive field in the context of a war of aggression*» (Goretti, 2022, s. 18)

Uansett begrunnelse bak utestengelsen så deltok ingen utøvere fra verken Belarus eller Russland i Drammen eller Holmenkollen. Utestengelsen i seg selv var den sterkeste reaksjonen IOC, FIS og Norges Skiforbund kunne ta i denne situasjonen. Intensjonen bak det hele er klar for den som er på sidelinjen. Det er allikevel svært interessant å se at den tregheten idretten har til sine egne nøytrale prinsipper henger tydelig igjen på samme måte som den har gjort ved lignende avgjørelser i historien. Det er tydelig at både IOC og FIS har tatt en aktiv holdning til et politisk spørsmål. Derimot vil de ikke innrømme dette skriftlig i begrunnelsene sine. Om en slik holdning til problemet er riktig eller ikke er ikke noe spørsmål jeg kan svare på. Jeg kan derimot konstatere med at IOC og FIS definitivt blir vage og forsiktige i begrunnelsene sine, selv om de har tatt drastiske avgjørelser i denne saken.

Jeg skal ikke gå videre på riktigheten av dette. Det er allikevel et spørsmål å reise hva som kan og vil skje dersom idretten representert ved FIS og IOC i dette tilfellet, i større grad tar på seg politisk ansvar. Det er ingen tvil om at vanskeligheter og problemer oppstår i slike situasjoner ettersom idrettens nøytralitet er og historisk sett har vært en vanskelig sak for blant annet IOC og FIS. Denne forskningen tyder på at det fortsatt er et vrient felt for disse store aktørene å manøvrere seg i.

9. Hvor står vi i dag?

I denne delen av oppgaven velger jeg å ta utgangspunkt i et år frem i tid fra krigens utbrudd. Krigen i Ukraina er i dag 24 februar 2023 ikke avsluttet. Krigen har nå vart i over et år og ser ikke ut til å nærme seg en slutt i nærmeste fremtid. Utøvere fra Russland og Belarus har enda ikke deltatt i noen internasjonale konkurranser i langrenn siden utestengelsen fra Holmenkollen og Drammen mars 2022. Etter hvert som tiden har gått har det uunngåelige spørsmålet om når utøverne fra Belarus og Russland kan returnere til langrenns idretten. Det er ingen tvil om at Russland er en stormakt innenfor langrenn som definitivt er med på å holde idretten sin interesse. Store folkemengder følger idretten fra Russland samtidig som at Russland er den nasjonen som kan utfordre Norge, spesielt på herresiden.

Som vi finner ut av gjennom oppgavens hendelsesforløp kommer det frem gjennom samtale med Erik Røste at både FIS og Norges skiforbund var opptatt av god kontakt med Russland slik at utøvere fra Russland en dag kunne delta i langrenn igjen. Det er ingen tvil om at de engang i fremtiden kommer til å delta igjen. Historien har vist oss i sammenheng med både første og andre verdenskrig at idretten er en arena hvor utøvere kommer tilbake etter en lignende utestengelse. En slik diskusjon rundt hvordan og når dette bør gjøres skal ikke jeg ta i denne oppgaven.

Norges skiforbund har opprettholdt sine synspunkter og holdninger til Russland og Belarus og er klare på at så lenge krigen pågår vil det være uaktuelt med deltakelse fra Russland og Belarus.

10. RESULTAT

Resultatet av hendelsesforløpet er som jeg har vært inne på at Norges skiforbund og FIS velger å utestenge utøvere fra Belarus og Russland fra verdenscup arrangementene i Drammen og Holmenkollen mars 2022. Forskningen og hendelsesforløpet jeg har skissert har i tillegg til den åpenbare utestengelsen vist flere hendelser offentligheten ikke har tatt like stort hensyn til. Blant annet viser arbeidet at det var en betydelig risiko involvert knyttet til skiforbundets videre eksistens. Arbeidet har avdekket dramatikken Norges skiforbund stod igjennom disse dagene. Kontrakten mellom FIS og arrangørene som i dette tilfellet er Norges skiforbund hadde en svært sentral rolle og er en sentral faktor i hvordan forbundet håndterte situasjonen. Allikevel kan vi konkludere med at Norges skiforbund uavhengig av dette ville utestengt utøvere fra Belarus og Russland til arrangementene i Drammen og Holmenkollen.

Forskningen har vist at det var flere kontroversielle og viktige hendelser som tok sted i de viktige og pressede dagene fra invasjonen 24 februar til utestengelsen 1 mars. Resultatet av forskningen viser at Norge har vært en sterk pådriver for at utestengelsen ble et faktum på et såpass tidlig stadium av krigen. Forskningen kan konkludere med Norges skiforbund la et press på FIS som har vært av en betydelig grad. Blant annet er det Norges skiforbund sin fortjeneste at det ble sendt et samlet brev til FIS fra norden. Det samlede skandinaviske synspunktet hadde nok aldri vært en realitet om det ikke hadde vært for Norges skiforbund. Det er også en viktig faktor at Norges skiforbund kunne ha en veldig tett og tydelig dialog med FIS gjennom dobbeltrollen til Erik Røste i både FIS og Norges skiforbund.

Forskningen konkluderer og med at denne utestengelsen følger visse mekanismer innenfor tematikken som omhandler idrett og politikk. Det kommer fram at aktørene har hatt et ønske om en samlet idrett. Dette er i tråd med tidligere forskning på feltet som konkluderer med at idretten er sterkere samlet. I tillegg viser forskningen at idretten følger tidligere holdninger til at den fordømmer handlinger den misliker og fordømmer. Det kommer frem i forskningen at de norske aktørene mener det uten tvil er umulig å fraskille idrettens politiske ståsted i denne situasjonen.

For å svare på hvorfor Russland og Belarus er utestengt, så er det enkle svaret at det er på grunn av krigføringen nasjonene deres driver. Det mer komplekse svaret inneholder en rekke faktorer som gjør dette til en svært kompleks situasjon. Forskningen konkluderer med at en rekke faktorer og kriterier både for og imot utestengelsen har funnet sted. Disse prosessene er spesielt tydelig i Norges skiforbund, men også i de store internasjonale organisasjonene FIS og IOC. Faktorer som tilknytningen mellom idrett og politikk, FIS og IOC sine verdier og ståsted mellom idrett og politikk. Forskningen har vist at både FIS og IOC tviholder på sitt nøytrale standpunkt så langt det lar seg gjøre i de skriftlige begrunnelsene, allikevel har de tatt i bruk deres sterkeste virkemiddel i form av en utestengelse av nasjoner. Dette viser at de handlet og tok et standpunkt i denne konflikten, selv om forskningen peker på at det er vage og relativt forsiktige begrunnelser i de skriftlige pressemeldingene.

Russland sin tidligere og nåværende bruk av idrett for å fremme russisk politikk og idrettens kjerneverdier er alle faktorer som har vært oppe i diskusjonen. For Norge sin del er begrunnelsen til Norges skiforbund et tydelig resultat av hvorfor Norges skiforbund ville utestenge Russland og Belarus. Norges skiforbund var tydelige på at det var for å løsrive og ta tydelig avstand fra handlingene som ble begått fra Russland og Belarus, samt vise solidaritet til Ukraina.

11. Oppsummering.

Det er ingen tvil om at det skjedde mye på kort tid vinteren 2022. Det er tragiske hendelser vi har vært vitne til i Ukraina. Russland med assistanse fra Belarus har vist en voldsom brutalitet og det har blitt en blodig krig som den dag i dag enda ikke er ferdig. Resultatet av denne krigen vet vi ikke enda. Ukraina vil uansett ligge i ruiner, enten det er under ukrainsk eller russisk styre. Uansett hvordan krigen ender vil Russland stå ansvarlige for en voldsom krig som har krevd utallige menneskeliv. Det har splittet opp i den gamle splittelsen mellom Russland og NATO og vi står lengre fra hverandre enn vi har gjort siden den kalde krigen.

Anført av Norges skiforbund tok langrenns-idretten en avgjørelse om å utestenge Belarus og Russland fra internasjonale konkurranser i langrenn. En samlet langrenns idrett fattet dette med bakgrunn i krigen som ble ført av styresmaktene i deres nasjoner. Uansett begrunnelse fra FIS eller IOC, så mente idretten selv at den ikke kunne stå å se på at russiske offiserer skulle konkurrere side ved side med andre utøvere samtidig som andre offiserer i den russiske hær drev en blodig krig i Ukraina. Jeg skal ikke konkludere om det var riktig eller galt, men det er ingen tvil om at store deler av både norsk og internasjonal befolkning var fornøyd med avgjørelsen på tidspunktet den ble tatt. Det skjedde derimot ikke uten stort press og historiske beslutninger.

Det er et tydelig signal som uansett hvordan man vrir eller vender på det. Idretten tok på seg det Erik Røste betegner som et «samfunnsansvar» når de tok avstand fra slike handlinger. Idrett har vært og er en svært viktig del i russisk kultur og det er hevet utenfor enhver tvil at dette har påvirket det russiske folk hele veien opp til Kreml og Vladimir Putin. Idretten er prestisje for Putin og det russiske folk. Jeg kan ikke konkludere rundt påvirkningen annet enn at det uten tvil har blitt lagt godt merke til. Det stoppet ingen krig, krigen var sånn sett ikke mulig å stoppe med mindre Vladimir Putin hadde endret sine intensjoner, men det var heller ikke idretten sin oppgave. Norges skiforbund tok sterk avstand og fordømte handlingene som ble gjort av Belarus og Russland. Norges skiforbund satt i en vanskelig og presset situasjon i og rundt februar 2022. De fattet det samfunnet har sett på som den riktige avgjørelsen under de rådene forhold. De fikk kritikk for å være langsomme i avgjørelsene sine når det gjelder selve utestengelsen av utøvere fra Belarus og Russland. Dette kan selvfølgelig

diskuteres lenge, men jeg vil argumentere for at det var en presset situasjon hvor tiden var knapp. Med faktorene belyst vil jeg si at Norges skiforbund relativt tidlig var klare i sin sak. Faktorene rundt egen fremtid, FIS og andre forbund gjorde at det drøyde ut i tid.

Jeg kan uten tvil konkludere med at Norges skiforbund har vært en svært sentral brikke i utestengelsen av utøvere fra Belarus og Russland. Når det er sagt kan jeg ikke vite hvordan andre land eventuelt hadde reagert i samme situasjon under de rådende forhold. Derimot kan jeg med sikkerhet slå fast at Norge satte dagsorden først og satte agendaen fra starten av. Det var Ingvild Bretten Berg som formulerte brevene fra et samlet norden på vegne av skiforbundet. Samtidig som Erik Røste kunne representere Norges skiforbund med tyngde inn til en mer passivt og tilbakeholdende FIS styret.

Forskningen har og vist at det var veldig fordelaktig at Erik Røste hadde verv innenfor Norges skiforbund og FIS samtidig. Gjennom sin rolle i både Norges skiforbund og FIS kunne Røste være med å legge press på FIS. Slik det kommer frem her var det ingen andre av de nordiske landene eller landene involvert i langrenn som var like tidlige som det Norge var. Hell i uhell hadde Norges skiforbund god trening i krisehåndtering. Gjennom arbeidet med kildene i Norge skiforbund kom det frem at det hadde blitt utarbeidet kriseplaner med ulike scenarioer ved en eventuell krise. Konsekvensplaner lå klare, slik at styret og de mest sentrale aktørene kunne gå i gang med sine arbeidsoppgaver utrolig raskt. Planene som lå klare omhandlet ikke krig spesifikt som en av de eventuelle krisene. Derimot kunne konsekvens planene som omhandlet de økonomiske ramme faktorene som ble lagd i håndteringen av pandemien brukes. Dette er en faktor som er med på å bringe resultatet om en utestengelse enda kortere.

I oppgaven har jeg argumentert for at politikk har påvirket og kommer til å påvirke idretten. Dette er et synlig bevis på at det internasjonale politiske klimaet vil påvirke hvordan idretten oppfører seg. Idretten responderte på hvordan det politiske klimaet var og påvirket igjen med sin tyngde på det internasjonale politiske klimaet. Dette er enda et eksempel på at idrett og politikk ikke er adskilte, tvert imot er de svært responsive på hverandre og handler deretter. Vi kan slå fast at dette vil være med å bidra til at avstanden mellom koblingene i idrett og politikk hvertfall ikke får en lengre distanse, heller tvert imot.

Om idretten vil gjøre slike beslutninger i flere eller oftere tilfeller gjenstår å se. Det er en helt spesiell situasjon idretten svært sjeldent står ovenfor. Allikevel har jeg i oppgaven vist at idretten slår ned på handlinger den misliker og tar avstand fra handlinger den ikke liker. Når idrettslige organisasjoner og forbund slår seg sammen på tvers av landegrenser og sammen med de ikke statlige organisasjonene så får idretten en enorm rekkevidde og en påvirkningskraft som når ut til alle verdens hjørner. Idretten kan ikke stoppe en krig, men idrettsdiplomati og idrettspolitik kan fort være et av områdene som er med på å lappe sammen sårene mellom nasjoner som har vært i konflikt.

11.1 Begrensninger og fremtidig forskning.

Oppgaven har belyst og fått frem flere særegne detaljer knyttet til denne spesifikke utestengelsen av utøvere fra Russland og Belarus. Det er allikevel flere deler av hendelsene og emnet som har potensiale og bør forskes på i fremtiden. Det teoretiske rammeverket som er lagd følger visse mekanismer, men det er mye som gjenstår i det arbeidet på feltet. Problemstillingen rundt idrett og politikk er en problemstilling vi oftere og oftere ser dukke opp i idretten. Hvordan vi skal håndtere dette er et svært sensitivt tema for idretten. Ved å forske mer på området gjennom lignende oppgaver vil vi kunne føre ny kunnskap til feltet som kan hjelpe forskningen med dette spørsmålet.

Idretten er en populær arena som flere vil prøve å utnytte i fremtiden. Som jeg har problematisert, har Russland brukt den aktivt i promoteringen av sitt land på forskjellige måter. Det samme gjorde blant annet Tyskland i 1936. Vi kan se rundt om i verden at flere styresmakter som blant annet Qatar bruker idretts arrangementer til å «skjule over» negative sider ved landet ved å vise det fra sin beste side gjennom idrettsarrangementer. En slik bruk av idretten ser vi oftere og oftere, blant annet i Russland. Forskning rettet mot bruken av idretten for å fremme andre verdier vil være med å bidra til å beskytte idrettens integritet og egenart.

Samtidig hadde det vært interessant å se dette i andres øyner. Ved å ta et annet perspektiv i forskningen hadde vi kanskje fått belyst andre sider av samme sak. Det kan variere mellom nasjoner og andre forbund. Andre nasjoner deler kanskje ikke samme syn på samme sak? Som oppgaven får frem er det tydelig at Norges skiforbund i større grad fordømte og tok avstand til handlingene i Ukraina. Kan dette ha noe med at vi

kommer fra Norge og har våre verdier? Det hadde også vært spennende å enda nærmere på hvorfor det er en markant forskjell i den skriftlige fordømmelsen fra Norges skiforbund og FIS og IOC.

Til slutt hadde det vært spennende å sett dette i dypere i et moralsk perspektiv. Er idretten en arena for kollektiv fordømmelse av idrettsutøvere? Jeg har i oppgaven diskutert dette, men ikke gått dypere inn i etiske og moralske teorier. En slik innfallsvinkel kunne kastet nytt lys over denne problemstillingen.

Alt i alt så er det et felt i utvikling. Denne hendelsen knyttet til utestengelsen av Russland og Belarus har uten tvil tilført dette feltet flere spørsmål og nye dilemmaer. Ved å forske på disse kan vi kanskje øke kunnskapen på det som er et omdiskutert og sensitivt felt.

12. Bibliografi

- Alisson, L. & Monnington, T. (2002) Sport, prestige and international relations. I Alisson, L *The global politics of sport: the role of global intitutions in sport.* (s.5-25) Routledge.
- Brinkmann, S., & Tangaard, L. (. (2012). Kvalitative metoder. *empiri og toeri utvikling.* gyldendal.
- Committee, I. O. (2022, feburar 28). *IOC EB recommends no participation of Russian and Belarusian athletes and officials.* Hentet fra <https://olympics.com/ioc/news/ioc-eb-recommends-no-participation-of-russian-and-belarusian-athletes-and-officials>
- Corneliussen, A. (2022, februar 25). *tv2.no.* Hentet fra <https://www.tv2.no/sport/vintersport/langrenn/tillater-at-russere-deltar-i-fis-renn/14605773/>
- Dichter L, H. (2017). ‘We have allowed our decisions to be determined by political considerations: the early cold war in the international ski federation. Routledge.
- Dichter L, H. (2021). *The Diplomatic Turn: The New Relationshipbetween Sport and Politics.* Routledge.
- drammen.no. (2023, 5 5). *drammen.no.* Hentet fra World Cup Drammen; verdenscup langrenn: <https://www.drammen.no/opphev-drammensregionen/world-cup-drammen-verdenscup-langrenn-p6280623>
- Everett, E. L., & Furseth, I. (2012). *Masteroppgaven Hvordan begynne - og fullføre. 2.* Universitetsforlaget.
- federation, I. s. (2016, november). *FIS UNIVERSAL CODE OF ETHICS.*
- Feizabadi Shariati, M., Delgado, F., & Pormenati, M. (2022). Deterrent Role of Sport in Military War (Case Study: Netnography of Russia-Ukraine conflict). I *Journal of new studies in sport management* (ss. 521-529).

- Finstad Berg, M. (2023, januar 30). *Kapteiner i Putins nasjonalgarde kan aldri bli nøytrale*. Hentet fra tv2.no: https://www.tv2.no/mening_og_analyse/kapteiner-i-putins-nasjonalgarde-kan-aldri-bli-noytrale/15467937/
- FIS. (2022, februar 25). *Fis-ski*. Hentet fra <https://www.fis-ski.com/en/international-ski-federation/news-multimedia/news-2022/fis-cancels-all-remaining-2021-22-season-events-in-russia>
- FIS. (2022, mars 1). *fis-ski.com*. Hentet fra Russian and Belarusian Athletes not to take part in FIS Competitions: <https://www.fis-ski.com/en/international-ski-federation/news-multimedia/news-2022/russian-and-belarusian-athletes-not-to-take-part-in-fis-competitions>
- Fossli, M. (2019). Canada: diplomati og ishockey, 1972-1974. Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet.
- Goksøyr, M. (2019). The Rings and the Swastika: Political Ambiguity in Sport before and during Second World War. *International Journal of the History of Sport*, 36(11), 998-1012. <https://doi.org/10.1080/09523367.2019.1687448>
- Goretti, L. (2022, mai). The Sporting Sanctions against Russia; Debunking the myth of sports neutrality. *Istituto Affari internazionali*.
- Hernes, Ø. (2022, mars 1). *VG.no*. Hentet fra <https://www.vg.no/tag/3d6b132c-6c94-47a8-9035-d748dcb52176/vintersport?before=2022-03-02T14:56:29.915Z>
- Houlihan, B. (1991). *The government and politics of sport*. Routledge.
- Houlihan, B. (1994). *Sport & International politics*. Harvester Wheatsheaf.
- IOC. (2021, august 08). Olympic charter. International Olympic committee.
- Kjelstadli, K. (1999). *Fortida er ikke hva den engang var - en innføring i historiefaget*. universitetsforlaget.
- Lanfanch, P., Eisenberg, C., & Mason, T. W. (2004). *100 years of football*. Weidenfeld & Nicholson.
- Loland, S. (U.Å). Store idrettsarrangement og menneskerettigheter: begrensninger og muligheter. Norges idrettshøgskole.
- Lund, H. C. (2004). Tyskerne kommer! *masteroppgave*. Norges idrettshøgskole.

- Murray, S. (2018). *Sports diplomacy - origins, Theory and Practice*. Routledge new diplomacy studies.
- Sagebakken, O. S., Ekeland, H., Jonassen, A. D., Sunde, K. A., Sander, C. G., Skjerdingsstad, A., & Hjellen, B. (2022, mars 1). *NRK.no*. Hentet fra https://www.nrk.no/sport/overstyrer-fis_-skiforbundet-nekter-russere-a-delta-i-norge-1.15873984
- Skiforbund, N. (2022, april 25). Ber FIS avlyse eller flytte renn – sender uansett ikke norske utøvere til Russland. Hentet fra <https://www.skiforbundet.no/norges-skiforbund/nyheter/2022/2/ingen-norske-deltakere-i-russland/>
- Skiforbund, N. (2022, februar 26). Ønsker ikke Russlands eller russiske utøveres deltakelse i renn i Norge.
- Skiforeningen. (2023, februar 27). *Holmenkollrennene*. Hentet fra <https://www.skiforeningen.no/holmenkollen/om-holmenkollen/historikk/>
- Skjerdingsstad, A., Aaserud, M. E., Lie, S., Stenberg, M., & Langeveld, E. (2022, februar 26). *NRK.no*. Hentet fra <https://www.nrk.no/sport/russerne-opprort-over-oppfordringen-om-a-holde-seg-unna-norge-1.15871045>
- Sport pre. (u.d.). *The global politics of sport: the role of global institutions in sport*.
- Strøm, O. K. (2022, februar 12). *BOLSJUNOV FORFREMME I PUTINS EGEN HÆR*. Hentet fra VG.no: <https://www.vg.no/sport/langrenn/i/pWoj2j/bolsjunov-forfremmet-i-putins-egen-haer>
- Thagaard, T. (2018). systematikk og innlevelse : En innføring i kvalitative metoder. fagbokforlaget.
- Trunkos, J., & Heere, B. (2017). Sport Diplomacy: A Review of how sport can be used to improve international relationships. I *case studies in sports diplomacy* (ss. 1-18).
- Van Kleef, R. (2015). Reviewing Disciplinary Sanctions in Sports. doi:10.7574/cjicl.04.01.3
- Vaage, J., & Kristensen, T. (1992). *Holmenkollen: historien og resultatene*. de norske bokklubbene.

13. Vedlegg 1: samtykkeerklæring

Forespørsel om deltakelse i masterprosjekt.

Hei mitt navn er Sander Fuglestveit og jeg holder på å skrive en masteroppgave ved Norges idrettshøgskole. Tema for denne oppgaven er idrettens utestengelse av de russiske og belarusiske utøverne fra langrennidretten med bakgrunn i krigen i Ukraina.

For å få gjennomført en slik oppgave vil jeg benytte meg av skriftlige og muntlige kilder. Dette vil jeg bruke som informasjon til oppgaven. De muntlige kildene vil være svært viktige, ettersom det finnes mye kunnskap som ikke står formidlet i litteraturen. Oppgaven vil fokusere på hvordan og hvorfor disse nasjonene og utøverne ble utestengt fra idretten.

Intervjuet vil bli gjennomført vinteren 2023. Jeg kommer til å ta opp samtalen gjennom en båndopptaker og notere ned informasjon underveis. Om intervjuet gjennomføres digitalt vil jeg ta opp gjennom den digitale plattformen som benyttes.

Jeg er underlagt taushetsplikt og all informasjon vil bli behandlet konfidensielt og anonymisert. Jeg vil gjerne presisere at jeg ønsker å bruke navn og tittel på deg som deltaker om det er noe du som deltaker er komfortabel med. Grunnen til at jeg ønsker dette er at jeg ønsker å formidle deres kunnskap og informasjon med troverdighet og kredibilitet. En slik troverdighet og kredibilitet vil gi oppgaven et kunnskapsløft. Det er selvfølgelig helt frivillig om du vil at det skal være anonymisert eller ikke og jeg ønsker å presisere dette sterkt. Det er mye bedre å delta anonymt enn å ikke delta, så om dette er noe du ikke er komfortabel med vil du selvfølgelig anonymiseres. Alt arbeidet jeg gjør og all innsamling gjøres slik at du er anonymisert i mine dokumenter.

Viktig for meg å si at dette er et intervju hvor innhentning av informasjon er eneste form for motivasjon. Du som deltaker er forespurt deltakelse i denne oppgaven med bakgrunn i din rolle eller stilling rundt denne utestengelsen. Din rolle eller tittel gjør at du sitter på førstehåndsinformasjon som ikke er i litteraturen og som er uvurderlig.

Jeg har levert inn og fått godkjent søknad for denne oppgaven av personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datasenter AS. Prosjektet avsluttes juni 2023.

Deltakelse er frivillig. Så lenge studien pågår, kan du når som helst trekke tilbake samtykke uten å oppgi grunn. Alt materiale fra deg vil da bli slettet. Du vil selvfølgelig få mulighet til å få en kopi av prosjektet og lese gjennom slik at du føler at du er fremstilt eller forstått på riktig måte.

Har du spørsmål kan du kontakte meg eller min veileder ved skolen.

Sander Fuglestveit: 41356795. Mail: Sanderf@nih.no

Veileder: Matti Goksøy. 97759271. Mail: mattieg@nih.no

Om det er noe du lurer på er det bare å kontakte enten meg eller min veileder.

Nedenfor ligger det vedlagt et samtykke skjema som du som deltaker må signere. Dette for å følge retningslinjer som er berammet denne oppgaven. Ved å signere den godkjenner du «fullt informert samtykke», noe som vil si at du er informert om oppgavens innhold og retningslinjer for denne. Dette for å sikre at du som deltaker er innforstått med oppgaven og din deltakelse.

Mvh Sander Fuglestveit

Gøteborggata 8b.

0566 Oslo. **NB: Samtykkeerklæring følger på neste side.**

Samtykkeerklæring.

Jeg har mottatt informasjon fra Sander Fuglestveit og kjenner til retningslinjer som gjelder for denne oppgaven. «Uttestengelsen av de russiske og belarusiske utøverne fra langrenns arrangementene i Norge»

Jeg har mottatt og fått informasjon om masteroppgaven til Sander Fuglestveit.

Jeg samtykker til å delta i intervju:

Jeg samtykker at oppgaven oppgir mitt navn i oppgaven og godkjenner at det er en del av den ferdige oppgaven

JA/NEI:

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i tråd med de etiske retningslinjene som berammer oppgaven:

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

14. Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide:

Tema	Forsknings spørsmål	Informasjon/spørsmål
Oppstart	<ul style="list-style-type: none">- Skape en god og trygg relasjon mellom meg og intervju deltakeren.- Informere videre om prosjektet. Innbyde til eventuelle spørsmål som er knyttet til prosjektet.	<ul style="list-style-type: none">- Presentere meg selv.- Informere om prosjektet og formålet med prosjektet og intervjuet.- Repetere info knyttet til samtykkeerklæring.
Bakgrunn	<ul style="list-style-type: none">- Spørre ut om tilknytning til fenomenet.- Se nærmere på hva slags relasjonen og deltakelse deltakeren har til fenomenet.- Tittel/stilling/tidligere arbeids erfaring.	<ul style="list-style-type: none">- Hva slags tittel er det du besitter per dags dato? Eventuelt hvilken hadde du under bestemmelsen av utestengelse.- Innenfor hvilken organisasjon jobber du?- Tidligere arbeids erfaring?- Kan du si noe om din

		rolle eller hvilken del har du hatt i tilknytning til utestengelsen?
Foranledningen for utestengelsen	<ul style="list-style-type: none"> - Hva tenkte du i forkant av utestengelsen og hva slags press følte du/dere? 	<ul style="list-style-type: none"> - Hva tenkte du umiddelbart krigen blusset opp? Altså sett i et idrettslig perspektiv - Følte dere på press fra organisasjoner, utøvere og medier utenfra? - Er slikt press med på å forskynde prosesser? - Vil slikt press og påvirke avgjørelser i noen retning?
Prosessen rundt utestengelsen.	<ul style="list-style-type: none"> - Se nærmere på prosessen innenfor organisasjonen. - Se nærmere på prosessen individuelt. Hvilke organisasjoner man lyttet til/fattet egne vedtak - Hvordan ser det foreløpige resultatet ut? - Se litt nærmere på ringvirkningene og 	<ul style="list-style-type: none"> - Kan du gå litt nærmere inn på hvilke prosesser som ble gjort innad i organisasjonen i arbeidet med utestengelsen? - Hvilke faktorer er det som spiller inn? - Hvilke personlige tanker har du gjort deg? - Hva er målet med

	<p>ettervirkningene av utestengelsen.</p>	<p>slike sanksjoner?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tror du eventuelt at du oppnår ønsket mål ved å fullføre det? - Synes du så langt at sanksjonene har lyktes? Beskriv eventuelt hvordan og hvilke deler. - Hvilke langsiktige konsekvenser kan slikt ha for idretten? Og hvilke kan det ha for russisk og hviterussisk idrett.
<p>Hører idrett og politikk sammen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tanker rundt ideologien som er knyttet til idrett og politikk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hvilke hensyn må en organisasjon eller personer med stillinger innenfor idretten ta i en slik avgjørelse? - Brukte dere tidligere historie for å hjelpe dere komme frem til beslutningen? - Kan idretten ha en større politisk innflytelse i fremtiden? - Tror du politikken vil påvirke idretten i større grad fremover?

Tilleggs informasjon	Om deltakeren har noe som er relevant eller vi har oversett.	<ul style="list-style-type: none">- Har du noe du vil legge til?-
----------------------	--	--

15. Vedlegg 3: NSD godkjenning.

[Meldeskjema](#) / [Uttestengelsen av de Russiske og Hviterussiske langrennutøverne](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer
485673

Vurderingstype
Standard

Dato
18.11.2022

Prosjekttittel

Uttestengelsen av de Russiske og Hviterussiske langrennutøverne.

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges idrettshøgskole / Institutt for idrett og samfunnsvitenskap

Prosjektansvarlig

Matti Goksøy

Student

Sander Fuglestveit

Prosjektperiode

22.08.2022 - 30.06.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 30.06.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige frem til 30.06.2023.

LØVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

• om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen

- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Vi vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos oss: Lise Haveraaen

Lykke til med prosjektet!